

EEN UITGAVE VAN GEMEENTE BERKELLAND IN SAMENWERKING MET
INWONERS, ORGANISATIES EN BETROKKENEN UIT HET CULTURELE- EN ERFGOED VELD

Cultuur & Erfgoed: de smeeroilie van Berkelland

2030

KIJK OP CULTUUR & ERFGOED

Colofon

Deze visie is gemaakt door:
gemeente Berkelland, november 2021

In samenwerking met
Inwoners, organisaties en betrokkenen in het culturele veld

Foto cover
Voorstelling 'Gruffalo' in het Openluchttheater Eibergen in 2019

Voorwoord

Berkelland barst van de culturele activiteiten en het karakteristieke erfgoed. En wat zijn we daar trots op! Ik ben ook trots op jullie. Inwoners van Berkelland, die zich vrijwillig inzetten en hard maken voor onze verenigingen en organisaties. Ik zie wat jullie doen en waardeer dat enorm. Daarom een rechtstreeks en gemeend compliment.

Cultuur en erfgoed prikkelt onze verbeelding. Het leert ons over het verleden. Het maakt ons wie we zijn en helpt ons de wereld te ontdekken. Cultuur en erfgoed gaat over het maken van muziek, het wandelen door ons landschap en het bezoeken van een museum of volksfeest.

Maar het gaat ook over hoe we met elkaar omgaan. Over wat we met elkaar beleven en hoe we naar de dingen kijken. Cultuur en erfgoed verbindt ons allemaal met onze omgeving, daardoor draagt het bij aan een leefbare samenleving. Het zorgt voor nieuwe inkomstenbronnen en nieuwe markten.

Berkelland heeft een rijk cultuur- en erfgoedaanbod. Veel inwoners zijn, bewust of onbewust, dagelijks actief met cultuur en erfgoed. Of je nu organisator bent, vrijwilliger of bezoeker: iedereen draagt er op zijn eigen manier een steentje aan bij. En daar zijn we trots op! We geven op deze manier samen vorm aan Berkelland als een plek waarin het heerlijk is om de wonen, werken en recreëren.

Stil zitten kunnen we niet, het is belangrijk om nu ook alvast na te denken over de toekomstige ontwikkelingen. Want hebben de verenigingen over vijf jaar nog wel genoeg vrijwilligers om de activiteiten te kunnen organiseren? Lopen bezoekers nog wel warm voor het bezoek aan een museum in Berkelland? En komt de jeugd over tien jaar nog wel in aanraking met muziekinstrumenten en boeken?

Deze visie is geschreven op basis van de inbreng van veel betrokkenen. Het is een visie van en voor ons allemaal. Ik hoop dat de visie inspiratie biedt om samen actief aan de slag te gaan. Doe mee, werk én geniet samen met alle andere Berkellanders van ons mooie cultuur- en erfgoed. Samen en betrokken bij elkaar: wij zijn Berkelland. Mirakels mooi!

Anjo Bosman
Wethouder cultuur en erfgoed

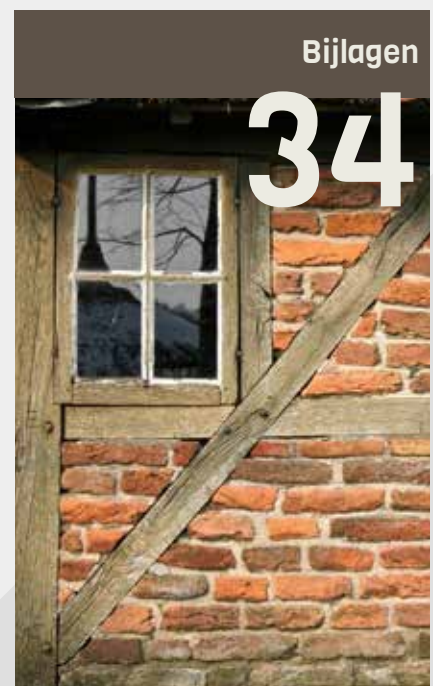
cul·tuur (de; v; meervoud: culturen) het geheel van normen, waarden, tradities, regels, kunstuitingen enz. van een land, volk of groep; = beschaving: eetcultuur, wooncultuur

erf·goed (het; o; meervoud: erfgoederen) dat wat is overgebleven uit het verleden, m.n. dingen van historische of culturele waarde: cultureel erfgoed

iden·ti·teit (de; v) eigen karakter van een persoon of groep

Inhoudsopgave

Ruud Geerlign uit Geesteren: "Via onze stichting Oerdp Geesteren proberen we als samenwerkende ondernemers in de Tafel van Geesteren bestaande, maar ongebruikelijke producten zoals wijnbouw en hertenhouderij, in te passen in onze oude cultuur"

De smeerolie van Berkelland?

Het leven in Berkelland is prachtig! Cultuur en erfgoed zijn daarvoor belangrijk. Het maakt ons leven leuk, het verbindt ons en het maakt ons trots op wie we met elkaar zijn. Enorm veel verschillende verenigingen en organisaties houden zich bezig met cultuur en met erfgoed. Daar moeten we niet alleen erg trots, maar ook zuinig op zijn en voldoende aandacht aan blijven geven. Sommigen noemen cultuur en erfgoed ook wel de smeerolie van Berkelland omdat het belangrijk is voor demografische, economische, maatschappelijke, technologische, ecologische en politieke ontwikkelingen.

Toekomstbestendig en weerbaar

We doen al veel om cultuur en erfgoed levendig te maken en te houden. Maar we zijn er nog niet. We blijven olie bijvoegen bij de dingen die goed werken. En daarnaast moeten we ervoor zorgen dat de sector toekomstbestendig én weerbaar wordt, ofwel op tijd de olie verversen. Dat betekent dat we moeten stilstaan bij trends en ontwikkelingen. Zodat de cultuur- en erfgoedsector ook overeind blijft staan bij tegenvallers of veranderingen als verandering in demografie, crisissen zoals COVID-19 en ons digitale tijdperk.

Dit raakt iedereen

Juist omdat cultuur en erfgoed 'van niemand' is, is het tegelijkertijd van iedereen. Dat maakt ons allemaal verantwoordelijk om hierover na te denken. Die belangrijke smeerolie die ons leven in Berkelland bepaalt is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente, van de organisaties en van de inwoners. Deze visie is daarom geschreven vanuit het perspectief van de samenleving. Geregeld door de gemeente, maar in samenwerking met alle partijen.

Inleiding

En toen was er COVID-19

Tijdens het schrijven van deze visie, vanaf het midden van 2020, bevonden we ons in de coronacrisis. Die crisis laat ons zien hoe belangrijk het is om weerbaar te zijn als cultuur- en erfgoedsector, die er flink onder lijdt en kwetsbaar is. Tegelijkertijd laat het ook zien hoe belangrijk het is: meer dan ooit waarderen we cultuur en erfgoed, de kers op onze taart. We voelen allemaal hoe belangrijk het is om je tijd op een leuke manier, samen met anderen, in te vullen.

De visie is met inbreng uit heel Berkelland tot stand gekomen, ondanks dat dit er anders uit zag dan dat we van tevoren dachten en hoopten.

Leeswijzer

Het document start met een droombeeld van het cultuur- en erfgoedlandschap in 2023. Hierna komen de ambities, doelen, speerpunten en uitgangspunten aan bod die gelden voor het gehele veld. Hierop volgt per discipline de huidige stand van zaken en onderwerpen waar we de komende jaren in brede samenwerking mee aan de slag gaan. In bijlage I is een terugblik opgenomen, met wat er de afgelopen jaren is gebeurd op gebied van cultuur en erfgoed. In bijlage II (feiten en cijfers) vind je een overzicht van wat er de afgelopen jaren, beleidsmatig, is gedaan.

Het uitvoeringsprogramma, dat apart is opgesteld, is het concrete 'takenlijstje' met acties en projecten die we de komende jaren hebben uitgezet. Elke paar jaar wordt dit 'takenlijstje' vernieuwd en geactualiseerd.

Het Berkelland van 2030

“Het leven is goed in Berkelland. Gemoedelijk, prettig én levendig. Inwoners waarderen hun leefomgeving enorm, ze genieten van het leven en de omgeving biedt je alles waar je gelukkig van kunt worden.

Iedereen is welkom, vanuit alle delen van Nederland komen mensen naar Berkelland. Er zijn nieuwkomers, terugkomers en veel blijvers.

Iedereen draagt op zijn eigen manier een steentje bij aan het culturele leven en de omgeving.

Inwoners en ondernemers zijn actiever dan ooit en werken vanuit passie en interesse mee aan de gezamenlijke activiteiten. Er is genoeg te doen, elke week is er wel ergens een festival, een optreden of een interessante bijeenkomst. Er wordt muziek gemaakt, gedanst en gezongen, het bruist op scholen, in dorpshuizen en bij mensen thuis.

Kinderen en jongeren leren ook buiten school over kunst, cultuur en erfgoed. In het dagelijks leven word je ook op allerlei manieren enthousiast gemaakt om mee te doen en je misschien wel aan te sluiten bij een vereniging. Het programma van de verenigingen en de organisaties spreekt aan: hier wil je gewoon bij zijn. Iedereen krijgt de kans om mee te doen.

Berkelland staat bekend om het mooie cultuur- en erfgoedaanbod. Dat lees je niet uit de boekjes, dat voel en ervaar je pas als je erbij bent. Puur, écht en voor iedereen: Berkelland leeft, van top tot teen!

Back to the roots

Jongeren komen na hun studie maar wat graag terug naar Berkelland. Nergens anders vind je dat vanzelfsprekende gevoel dat je er bij hoort, dit is ‘de overkant’, hier kom je vandaan. Er is altijd wat te doen, er is ruimte genoeg om te sporten en in 2030 hoeft je niet meer iedere dag te reizen voor je werk. Die extra vrije tijd besteed je liever om op pad te gaan. Naar je favoriete evenement, je vrienden op de club of de kroeg in het dorp.

Berkelland biedt ruimte

Vanuit toeristisch-recreatief oogpunt is Berkelland nog aantrekkelijker geworden. Recreatieve of sportieve fiets- en wandeltochten, spetterende festivals of het in stand houden van waardevolle tradities: met liefde spenderen mensen hun vrije tijd hier aan. Je fietst en wandelt in een prachtig landschap en wordt telkens weer verrast door het unieke erfgoed en de mooie kunst onderweg. Monumenten zijn aantrekkelijke accommodaties geworden die je gastvrij verwelkomen op de Achterhoekse manier. Je bent welkom!

Samen is een belangrijk woord in Berkelland.

Je ontmoet elkaar in het dorpshuis, op school of op een andere populaire plek. Regelmatig wordt er een “Köpken koffie” georganiseerd. Hier ontstaan nieuwe ideeën, raak je geïnspireerd en smeed je nieuwe plannetjes met elkaar.

Berkelland bruist

Kunst, cultuur en erfgoed is in 2030 levendiger dan ooit. Berkelland is trots op de eigen cultuur en het diverse landschap. Het laat zien wie we zijn, waar we vandaan komen en wat we belangrijk vinden. Of je het door hebt of niet: iedere dag heb je te maken met kunst, muziek, cultuur en erfgoed. Daar kunnen we niet zonder.

Cultuur en erfgoed: de smeerolie van Berkelland

Berkelland zit vol rijkdommen. Die willen we bewaren, beleven, ervan leren, nieuwe maken en ze verbinden!

Ambities, doelen, speer- en uitgangspunten

In 2030 willen we een toekomstbestendige en weerbare cultuur- en erfgoedsector hebben. Dit is een belangrijk onderdeel van onze samenleving, het maakt dat Berkelland een gemeente is waar het fantastisch wonen, werken en recreëren is.

Om dat te bereiken zetten inwoners, organisaties, verenigingen en bedrijfsleven zich samen in voor:

Het **bewaren**, beschermen en onderhouden van cultuur en erfgoed

Wat goed is, wat kwaliteit heeft en waar we van houden... dat willen we graag bewaren. We beschermen en omarmen wat kwetsbaar is zodat we het niet kwijt raken. We onderhouden het goed, zodat het zijn waarde houdt en we daar trots op kunnen zijn. We adopteren die dingen waar we zorg aan willen besteden en waar we voldoening van krijgen. En tegelijkertijd verandert de wereld. Als cultuur en erfgoed niet met de veranderende wereld meebewegen, kunnen ze hun waarde in de maatschappij verliezen.

Het vergroten en vernieuwen van de **beleving** van cultuur en erfgoed

Beleven gaat om samen leuke dingen doen. Plezier maken en genieten op zo'n manier dat je ogen gaan stralen en je huid ervan gaat tintelen. Mooie herinneringen maken. Muziek maken of luisteren op die unieke plek, samen naar dat toffe festival in de buurt of wandelen langs kunstwerken. Beleven is ook ontspanning en ontsnapping, ontmoeting en verbinding, gevoelens en emoties uiten. Het is wetenschappelijk bewezen dat beleving bijdraagt aan het tegengaan van depressies, angsten, dementie en eenzaamheid. Beleven is van alle tijden. De manier waarop we dat doen zal in de toekomst misschien veranderen, omdat onze samenleving en onze behoeften veranderen. Hier moeten we op blijven inspelen.

(elkaar) Meer **leren** over cultuur en erfgoed

'Een leven lang leren', je hoort het vaak voorbij komen. En terecht, want iedere dag opnieuw leren we iets nieuws. We leren onze talenten te ontwikkelen, dingen te verbeteren en we leren van elkaar. De kennis uit het verleden leert ons over de toekomst. In Berkelland zijn we nog lang niet uitgeleerd. We mogen leren trots te zijn op wat we hebben. En we mogen kritisch leren wat er nog beter kan.

Zelf cultuur en erfgoed te **maken**, vorm te geven of te vernieuwen

Nieuwe dingen creëren draagt bij aan het leuker maken van onze samenleving. Maken gaat ook over aandacht voor herstel en opbouw. Over herontwikkelingen en daardoor verder komen. Door kunst, cultuur, erfgoed en muziek te blijven maken zetten we stappen. Samen bouwen we aan een Berkelland waar je graag woont, werkt en recreëert.

Het leggen van **verbindingen** tussen partijen.

Zowel binnen de cultuur- en erfgoedsector zelf, als in samenwerking met andere maatschappelijke sectoren en (gemeentelijke) domeinen en overheden. Samen bereiken we meer. Daarom leggen we maar al te graag verbindingen. Niet alleen met elkaar, maar ook met onze omgeving. Soms moet je even verder kijken dan je neus lang is, maar nieuwe samenwerkingen zorgen vaak voor onverwacht mooie initiatieven. Samenwerken brengt succes.

We zijn toekomstbestendig en krijgen meerwaarde voor de maatschappij als we met elkaar aan de slag gaan met het bewaren, beleven, leren, maken en verbinden van cultuur en erfgoed. Of je nu van de toneelvereniging, het museum of de muziekvereniging bent: het is belangrijk dat iedereen zich hiervan bewust is. Als je nieuwe generaties weet te binden via deze vijf werkwoorden, heb je als organisatie of vereniging toekomst.

Uitgangspunten

Om de toekomstdroom te kunnen bereiken is het volgende nodig:

Verder bouwen op wat er al is en wat we al doen

Er gebeuren al mooie dingen op het gebied van cultuur en erfgoed. Het is belangrijk om deze basis goed te bewaken. En we borduren voort op deze basis, door open te staan voor nieuwe plannen en ontwikkelingen waarmee de sector toekomstbestendig gemaakt kan worden.

Samen bereiken we meer

We staan samen aan de lat. Veel partijen uit de cultuur- en erfgoedwereld hebben elkaar de afgelopen jaren al weten te vinden. Dat heeft geleid tot mooie projecten en resultaten. Deze samenwerkingen willen we voortzetten en verder professionaliseren. Ook zoeken we naar nieuwe manieren van samenwerken: samen bereiken we meer.

Speerpunten

Er zijn drie speerpunten bepaald voor deze visie. Deze zijn tot stand gekomen door gesprekken met inwoners en partijen uit de sector en met de (jongeren)raad. Verder is het advies van Cultuur Oost meegenomen, samen met de gegevens uit de analyse van het bestaande cultuur- en erfgoedlandschap en de trends en ontwikkelingen. We zetten daarbij toekomstbestendigheid bewust bovenaan, omdat het een steeds urgenter onderwerp wordt.

De werkwoorden bewaren, beleven, leren, maken en verbinden komen direct of indirect in de speerpunten terug.

De komende acht tot tien jaar zetten we in op:

1. **Toekomstbestendigheid van organisaties en verenigingen**
2. **Cultuureducatie: een leven lang leren**
3. **Cultuur en erfgoed is van iedereen**

SPEERPUNT 1

Toekomstbestendige organisaties en verenigingen

Het lijkt er op dat organisaties en verenigingen op dit moment vooral bezig zijn om hun eigen toekomst veilig te stellen, ieder voor zich. Hierdoor is er minder oog voor wat er in de omgeving speelt en wat de behoefte van de samenleving is. Er is nog te weinig aandacht voor het bundelen van krachten door samenwerking. Het is belangrijk dat organisaties, instellingen, verenigingen en de gemeente zich open en actief opstellen.

Toch blijkt uit gesprekken dat verenigingen en organisaties wel om hulp vragen om een betere verbinding tot stand te brengen. Hier ligt een mooie, maar ook spannende uitdaging. Het betekent dat er een omslag nodig is in het denken en dat het alleen slaagt als er wordt samengewerkt. Met een positieve mindset en met wilskracht om te veranderen.

SPEERPUNT 2

Cultuureducatie: een leven lang leren

Op school wordt de basis gelegd voor interesses en (talent)ontwikkeling. Ieder kind komt in aanraking met kunst, cultuur, erfgoed en muziek. Ieder kind krijgt de kans om ervaring op te doen, wat bijdraagt aan de eigen identiteit. Ook worden kinderen zich hierdoor beter bewust van hun eigen omgeving.

Daarom bouwen we verder aan de rol van kunst, cultuur, erfgoed en muziek in het onderwijs. Het is belangrijk om de goede basis die kinderen in hun basisschooltijd krijgen door te laten lopen op de middelbare school. We gaan daarom samen werken aan een betere integratie in het voortgezet onderwijs. Of je nu op het VMBO, HAVO, VWO, praktijkgericht of speciaal onderwijs zit: je hebt als leerling recht op inspirerende lessen over kunst, cultuur, erfgoed en muziek.

Cultuureducatie stopt niet na het ontvangen van je schooldiploma. Een leven lang leren geldt voor jong en oud. We willen dat iedere inwoner, van elke leeftijd, in de gelegenheid is om te blijven leren en ontwikkelen. Om dit mogelijk te maken word je gestimuleerd om mee te doen en moeten de juiste faciliteiten aanwezig zijn.

SPEERPUNT 3

Cultuur en erfgoed is van iedereen

Het is belangrijk dat inwoners van Berkelland zich betrokken voelen tot activiteiten van cultuur en erfgoed. Of je nu maker, organisator, bezoeker of deelnemer bent, jij kunt meedoen. De verbindingen die we in Berkelland hebben, zijn een groot goed, ze vormen een deel van onze identiteit. Maar onze gemeenschappen veranderen ook. Er komen nieuwe mensen bij met andere culturele achtergronden, uit andere delen van Nederland en er zijn steeds minder jongeren. Het is belangrijk dat de cultuur- en erfgoedsector iedereen uitnodigt om mee te doen. Zo ontstaat verbinding tussen de verschillende leefgemeenschappen.

Toegankelijkheid kan nog verbeterd worden door vernieuwing van het aanbod. Het is nodig om nog meer open te staan voor veranderingen zodat het aanbod iedereen, in alle bevolkingslagen, aanspreekt. Ook op financieel gebied mogen er geen drempels zijn. Daarmee maken we een stap naar toekomstbestendigheid. Cultuur en erfgoed moet toegankelijk zijn voor iedereen in Berkelland.

Raph Schouten uit Eibergen: "Als je jong bent, dan is de wereld zoals hij is. Nadenken over je (leef)omgeving doe je pas op latere leeftijd. Als ik nu terugkijk naar mijn jeugd, dan omschrijf ik de Achterhoekse cultuur als 'de echtheid der dingen'.

Toekomst van het cultuur – en erfgoedlandschap

Wij zetten ons samen in voor cultuur en erfgoed in Berkelland. Maar hoe ziet dit er uit in de verschillende disciplines? Per discipline kijken we naar het vertrekpunt waarop we ons nu bevinden, dit wordt ondersteund met feiten en cijfers in bijlage I. De uitgangspunten van de visie: verder bouwen op wat goed is en samen bereiken we meer, komen hier ook aan bod.

cultuureducatie en -participatie

Mensen van verschillende leeftijden of juist leeftijdsgenoten: de verbinding die de kunst en cultuursector brengt is groot. Maar het verbindt mensen ook met hun omgeving of met andere mensen, die op een andere manier leven dan jij gewend bent. Mensen die je normaal gesproken niet snel ontmoet. Niet voor niets noemen we het de smeerolie van Berkelland. Hoe jonger er verbindingen worden gemaakt, des te groter de verbinding. Genieten van kunst, cultuur, muziek en erfgoed doe je tot in je tenen. Of het nu tijdens de muziekles is, tijdens een (kunst)wandeling of bij je familie in het verzorgingshuis: iedereen geniet en beleeft kunst op zijn of haar eigen manier. Soms loopt het vanzelf, soms is er een zetje nodig om die beleving op te kunnen zoeken.

Bewaren

Beleven

Leren

Maken

Verbinden

Wat is ons vertrekpunt?

De basis op school

In Berkelland komt ieder basisschoolkind in aanraking komt met kunst, cultuur, muziek en erfgoed. In het Beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs Berkelland van 2018 staat hoe we met cultuureducatie omgaan. Belangrijk, want educatie leidt tot participatie. Ofwel: jong geleerd is oud gedaan.

Doordat je er mee te maken krijgt op school, of doordat je het van je buurt of familie met de paplepel ingegoten krijgt. Het leren op school blijft een belangrijke rol houden. Daarmee zorgen we ervoor dat iedereen in contact komt met cultuur, op een laagdrempelige manier. Op school leer je waar je vandaan komt, wie je wilt zijn en waar je bij wilt horen. Je leert de wereld om je heen en jezelf beter begrijpen door muziek, erfgoed, kunst en cultuur, in welke vorm dan ook.

Door extra impulsen als het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) zorgen we ervoor dat leerlingen meegenomen worden in de wereld van muziek, theater, dans of cultureel erfgoed.

Vanuit het genoemde beleidskader wordt ook het instrumentenonderwijs voor kinderen en jongeren tot en met 21 jaar gesubsidieerd en gestimuleerd. Dat alles vinden we belangrijk en daar zijn we trots op.

Buiten de school

Ook buitenschools wordt dit opgepakt met de inzet van combinatie-functionarissen (cultuurcoaches) door Culturije en de Bibliotheek Oost-Achterhoek. Zij zorgen met hun activiteiten dat cultuureducatie en -participatie voor jong en oud meer toegankelijk wordt en proberen daarin breed samen te werken met maatschappelijke organisaties.

Hiervoor is het van belang dat de culturele verenigingen en organisaties in Berkelland levendig en vitaal blijven. Andersom geldt dat zij juist vitaler (kunnen) worden door zich open te stellen voor nieuwe samenwerking en doorontwikkeling van het aanbod. Soms moet daarvoor ook afgeweken worden van de gebaande paden en is het tijd voor vernieuwing! Een belangrijke conclusie is dat de inzet van combinatiefunctionarissen een belangrijke bouwsteen is voor onze bestaande en door te ontwikkelen culturele infrastructuur.

Meer voor jongeren en volwassenen

Als we het hebben over cultuureducatie dan constateren we ook dat het aanbod zich vooralsnog sterk beperkt tot kinderen en in mindere mate op jongeren. De huidige infrastructuur richt zich nog onvoldoende op de volwassen doelgroepen. Dan hebben we het ook over de meest kwetsbaren in onze samenleving. De gedeelde opvatting is dat 'een leven lang leren over cultuur' voor inwoners van Berkelland mogelijk moet zijn. We constateren ook dat het inzicht in de wensen en behoeften van deze volwassen doelgroepen in grote mate ontbreekt. Voor meer cultuurparticipatie van volwassenen ligt er daarom zowel een kans als opgave.

Cultuur als medicijn

Steeds meer onderzoek toont aan dat culturele activiteiten een middel zijn tot het ervaren van een groter welzijn, zingeving, een leefbaardere woonomgeving en zelfs tot gezonder oud worden. En dat laatste is in een wereld van stijgende zorgkosten en grotere druk op zorg erg belangrijk. De preventieve werking van culturele en creatieve activiteiten op thema's als eenzaamheid, dementie en maatschappelijke verbinding zijn duidelijk. In het streven naar een gezonde en inclusieve samenleving zal ook cultuur en erfgoed een belangrijke plek moeten krijgen.

We zien het als een gedeelde opgave van alle betrokkenen om te zorgen dat alle inwoners van Berkelland mee moeten kunnen doen. Dit gaat om een zowel kwalitatief goed aanbod van activiteiten als het optimaal benutten van voorzieningen. Verenigingen en maatschappelijke organisaties, combinatiefunctionarissen, maar ook dorps- en cultuurhuizen zijn belangrijke stakeholders. Gezamenlijk zetten we de schouders eronder om de drempels die mensen hiertoe ervaren weg te nemen.

*Jorisschool Borculo
maakt levend
toneelstuk over de
stormramp van 1925
tijdens de Week van
Erfgoed en Ruimte,
september 2017.*

Samen verder bouwen

Voor kinderen en jongvolwassenen

- Het muziekonderwijs op basisscholen in Berkelland is goed georganiseerd, maar dat betekent niet dat we klaar zijn. Er blijft ruimte voor verbetering en daarom heeft Berkelland in 2019 het regionale muziekconvenant 'Meer Muziek in de Klas' mede ondertekend. Om dit samen met de schoolbesturen en de gemeenten handen en voeten te geven heeft Culturijs in 2020 samen met Achterhoekse aanbieders van cultuureducatie een platform gestart. Dit om te streven naar kansengelijkheid voor muziek, dans, theater voor kinderen in het basisonderwijs.
- Om de spirit voor muziek, kunst en cultuur niet na de basisschool te laten verdwijnen, is een betere aansluiting op het voortgezet onderwijs gewenst.
- De samenwerking tussen het Berkelland Muziekverenigingen Overleg (BeMo), Culturijs en het Segno-collectief kan verder geprofessionaliseerd en verbeterd worden.
- Als er meer verbinding tussen de lokale verenigingen en organisaties en het onderwijs komt, worden kinderen sneller enthousiast om zich aan te sluiten. Daarbij kan het inzetten van nieuwe media tot verfrissende inzichten leiden.
- Het aanbod in cultuureducatie moet meebuigen. Successen uit het verleden zijn prachtig, maar bieden geen garantie voor de toekomst. We moeten onze ogen en oren open blijven houden en blijven inspelen op de komende generaties.

Volwassenen en kwetsbare inwoners

- We leren allemaal nog dagelijks, van jong tot oud. Ook als we niet meer op school zitten. Daarom is het zaak dat ook verenigingen en organisaties mogelijkheden bieden om je te laten leren over kunst, muziek, cultuur en erfgoed.
- Het is van belang dat we kunst blijven maken. Niet alleen tijdens de schoolperiode, maar gedurende ons hele leven. Dat je de mogelijkheden krijgt en dat je gestimuleerd wordt om bezig te zijn met allerlei kunstvormen. Hiervoor is een nog betere samenwerking nodig van alle partijen in Berkelland die actief zijn op het gebied van cultuur en erfgoed.
- De afgelopen jaren is er al veel ingezet op de verbinding tussen cultuur en erfgoed en het Sociaal Domein. Toch zien we dat deze 'werelden' elkaar nog beter mogen leren kennen.

Inzetten op preventie en meedoen van alle inwoners zijn belangrijke aandachtspunten. Juist ook omdat hier voor culturele verenigingen en organisaties grote kansen liggen om nieuwe doelgroepen aan zich te binden en de toekomstbestendigheid te waarborgen.

Samenwerken op z'n Achterhoeks

- Het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek (CEPA) is in 2021 voor de derde maal van start gegaan om de verbinding tussen cultuur en erfgoed te versterken via bovenlokale projecten, om de Achterhoekse culturele infrastructuur te verbinden met zorg en welzijn en om toerisme en recreatie rondom cultureel erfgoed aan te sluiten bij de vrijetijdseconomie. Zo willen we de eigen omgeving beter beleefbaar maken voor inwoners en bezoekers. Berkelland blijft actief deelnemen aan het CEPA en ziet Culturijs als partner die hieraan ook op regionaal niveau steeds meer uitvoering kan geven.
- Op de thema's participatie, eenzaamheid en weerbaarheid uit het preventieakkoord 'Gezondheid & Geluk voorop in de Achterhoek' 2020-2030 sluiten we met deze visie daarop aan. Cultuur en erfgoed kunnen daarmee bijdragen aan de doelen van het preventieakkoord door bestaande programma's en activiteiten hieraan te koppelen.

Kansen en bedreigingen

Kansen

- Muziek, kunst en cultuuronderwijs kan op een betere, professionelere en modernere manier aandacht krijgen in het voortgezet onderwijs.
- Een leven lang leren: leren stopt niet na het halen van een schooldiploma.
- Kennis over kunst, cultuur, muziek en erfgoed kan beter zichtbaar en vindbaar gemaakt worden. O.a. via digitale kanalen.
- Veranderende behoeften van inwoners bieden kansen voor nieuwe culturele initiatieven.

Bedreigingen

- Er is niet voldoende aansluiting van cultuur- & erfgoedactiviteiten op bepaalde groepen inwoners.
- Door het wegvallen van verenigingen en activiteiten gaat kennis verloren.

Cultureel erfgoed

Ieder dorp en iedere gemeenschap in Berkelland is duidelijk herkenbaar aan zijn eigen karakter. Gebouwen, landschap en gebruiken dragen die identiteit en zorgen daarmee voor de aantrekkelijkheid van het dorp. Zelf vinden we het al heel gewoon om te leven in deze bijzondere en waardevolle omgeving. We realiseren ons in het dagelijks leven lang niet altijd hoe groot dit werkkapitaal is waarvan we allemaal profiteren en genieten. Erfgoed laat de echtheid van dingen zien.

Bewaren

Beleven

Leren

Maken

Verbinden

Wat is ons vertrekpunt?

Materieel erfgoed; onze gebouwen, ons archeologisch bodemarchief, landschap, onze collecties en archieven

Professioneel of vrijwillig, maar met passie en verantwoordelijkheid zorgen eigenaren van monumenten (330 beschermde monumenten), musea (7 stichtingen/verenigingen), historische verenigingen (7), natuur- landschaps- en erfgoedorganisaties, de gemeente en honderden vrijwilligers er voor dat het erfgoed bewaard en doorgegeven wordt. Door gebouwen, landschap en bodemarchief te gebruiken en te onderhouden, door de geschiedenis te onderzoeken en collecties te laten zien, door erover te publiceren en door activiteiten te organiseren. Zo stellen we erfgoed veilig en geven we dit door aan komende generaties.

We hebben ons erfgoed van onze voorouders geërfd en moeten kijken of en hoe we dat veilig stellen voor komende generaties, bijvoorbeeld door gebouwen en landschap en gebruiken te onderhouden. Of door de geschiedenis te onderzoeken en collecties te laten zien. En door erover te publiceren of activiteiten te organiseren.

Oude gebouwen, landschappen en het bodemarchief vertellen een verhaal en kunnen ons helpen om nieuwe opgaven op te lossen zoals energie, wonen, werken of recreëren. Gebruiken en tradities zijn sterk, maar niet star. Hergebruik van erfgoed betekent eigenlijk dat er een nieuwe laag in het verhaal van de geschiedenis wordt aangebracht. Dat maakt het erfgoed van nog meer betekenis en nut. Erfgoed levert inspiratieve plekken van waaruit ideeën en concepten kunnen ontstaan.

Samen verder bouwen

Ontwikkeling van materieel erfgoed

•Ons landschap is het grootste erfgoed dat we hebben. We willen het in stand houden, maar het is wel kwetsbaar en verschaalt. Ook moet het landschap ruimte geven aan ontwikkelingen. De uitdaging zit in het bewaren en behouden van het landschap, ook ondergronds. Juist door het te ontwikkelen. Daarvoor is verdere bewustwording bij inwoners, bestuurders en ondernemers van belang.

- Voordat je plannen maakt moet je weten wat de waarde van het cultureel erfgoed is. Als je de waarde goed kent, kun je het ook uitdragen als ambassadeur. Het helpt ons om betere keuzes te maken. Erfgoed- en natuurorganisaties, musea en monumenteneigenaren helpen hier ook bij. Ontwikkelen met oog voor de kwaliteiten van het erfgoed betekent dat er een positieve 'ja-mits' en 'out-of-the-box'-houding moet zijn bij alle betrokkenen.

- Iedereen moet weten waar de gemeente voor staat als het gaat om erfgoed. De gemeente heeft nog meer rollen bij het beschermen en in stand houden van erfgoed en moet deze beter uitleggen. Met de Omgevingswet (vanaf 2022) moet het vanzelfsprekend(er) worden om op een integrale manier te kijken naar (nieuwe) functies van gebouwen en gebieden. Als de oorspronkelijke functie wegvalt, is het goed om te onderzoeken welke waarden het gebouw of gebied heeft. Van daaruit kun je nieuwe plannen ontwikkelen.

*Ronald Olthof en Sofie Suiker
in hun tot woonhuis
verbouwde kerkje in Haarlo:
"Gebouwen hebben vaak tijd
nodig om gewaardeerd te
worden. Iets wat we nu nog
lelijk vinden, kan over 50 jaar
karakteristiek zijn. Nu een
(bijzonder) gebouw slopen,
geeft vaak weemoed in de
toekomst. Het slopen van
gebouwen moet je daarom
altijd afmeten aan de
zogenaamde "Wet van het
Vertraagde Verdriet"*

Het verhaal van de plek

- Activiteiten en evenementen worden leuker en meer beleefbaar als er een erfgoedverhaal bij wordt verteld, je het voelt, ruikt en hoort. Waarom doen we het en waar komt het vandaan? Als je kinderen over erfgoed wil leren moet je ze op locatie begeleiden in plaats van rondleiden. Op een interactieve manier laten ervaren en niet alleen de boodschap zenden. Erfgoed meer openstellen en laten zien door een nieuw gebruik, door actief uit te nodigen om een kijkje te komen nemen of mee te doen. Dat kan door het te verbinden met kunst, cultuur, toerisme en recreatie, wonen en economie.
- Sommige musea denken vanuit de collectie en het gebouw en hopen dat daar mensen op af komen. Er is een omslag nodig om vanuit de bezoeker te gaan denken. Wat raakt en interesseert de bezoeker en wat mogen ze verwachten? Daarbij hoort een samenwerking met onderwijs, culturele organisaties en het bedrijfsleven.

Ongrijpbaar erfgoed

- Tradities zijn waardevol, maar kunnen niet gestuurd of opgelegd worden. Kroamschudd'n, midwinter-hoornblazen, volksfeesten of onze streektaal kunnen alleen behouden blijven als we daar zelf belangstelling voor houden en de meerwaarde van blijven voelen. Dit kan er toe leiden dat tradities in de toekomst anders worden ingevuld of misschien zullen verdwijnen.

Kansen en bedreigingen

Kansen

- Erfgoed (het verhaal van de plek) kan beter worden ingezet bij ontwikkelingen.
- Toon ook durf en flexibiliteit bij herbestemming van erfgoed. Durf out-of-the-box te denken.
- De kansen van de Omgevingswet kunnen benut worden, we kunnen beter omgaan met cultuurhistorische waarden.
- Waardevolle vrijkomende agrarische bebouwing kan ingezet worden voor behoud en herstel van het landschap;
- Storytelling kan gebruikt worden om beleving van kunst, cultuur, muziek en erfgoed te verhogen.
- Meer gebruik maken van subsidies en cofinancieringsmogelijkheden om projecten te realiseren.
- Er ontstaat meer belangstelling voor cultureel erfgoed, o.a. door social media.
- Samenwerken en stroomlijnen van bestaande kanalen. Daarnaast gebruik maken van expertise van anderen.
- Jeugd van jongs af aan meenemen in het verhaal achter het erfgoed, eigen identiteit en omgeving.

Bedreigingen

- Erfgoed is kwetsbaar en soms weerloos.
- Het geroemde coulisselandschap staat steeds meer onder druk.
- Historische interieurs zijn slecht beschermd.
- Activiteiten bloeden dood doordat er te weinig jonge aanwas is en dat de aansluiting bij jongeren niet goed is.
- Snelle verduurzaming kan leiden tot verlies van monumentwaarden.
- Duurzaamheidsmaatregelen kunnen monumentale waarde aantasten.
- Ondanks subsidies is er onvoldoende geld voor onderhoud en verduurzaming van monumenten.

Nathalie Olde
Hartmann uit Ruurlo:
"Ieder kind moet
weten welke
geschiedenis er
achter zijn of haar
geboorteplek zit"

Taal en media

Iedereen heeft recht op toegang tot informatie. Via boeken, lezingen of andere activiteiten in of rond de bibliotheek word je geprikkeld of verwonderd. Het kan een wereld zijn die voor je open gaat omdat je (niet) goed kunt lezen of je moeilijk de weg weet te vinden op het internet. Een publieke lokale/streekomroep biedt een gevarieerd en laagdrempelig aanbod van media (informatie, nieuws en amusement via radio, televisie en/of online) dat aansluit en afgestemd is op de inwoners van het uitzendgebied.

Bewaren

Beleven

Leren

Maken

Verbinden

Wat is ons vertrekpunt?

Meer dan een bibliotheek

De bibliotheek doet meer dan het uitlenen van boeken en media. Een belangrijke taak is het bevorderen van lezen onder kinderen én volwassenen. Want als je niet goed kunt lezen, is het lastig om mee te doen in onze huidige maatschappij.

Niet voor iedereen is lezen vanzelfsprekend. De makkelijke toegang tot (e-)boeken is extra belangrijk voor mensen die niet goed kunnen lezen. De bibliotheek speelt een centrale rol in de aanpak van laaggeletterdheid, zoals het vinden van de 'stille' laaggeletterden en het bieden van cursussen en trainingen.

Daarnaast speelt de bibliotheek, samen met Cultuurijs, een rol in het bieden van cultuur- en media-educatie en het kunnen meedoen in de toenemende digitale informatiemaatschappij.

Gewoon mee kunnen doen betekent ook dat je weet hoe je toegang krijgt tot digitale informatie. Of hoe het allemaal werkt als je iets digitaal moet aanvragen of invullen. De bibliotheek helpt daarbij via verschillende programma's en vormen.

Mensen kunnen elkaar ontmoeten in de bibliotheek. Hierdoor kunnen mensen van leeftijden, doelgroepen, kennis, culturen, thema's en partners in het culturele en sociaal domein aan elkaar verbonden worden.

Een veranderende samenleving heeft gevolgen voor de functie van de bibliotheek.

Streek of lokale omroep?

Het nieuws uit je eigen straat, wijk of dorp kun je ook volgen via een lokale omroep. Het is een middel om ervoor te zorgen dat je betrokken blijft bij je eigen omgeving. En het moet aanvullend zijn op het landelijke en wereldnieuws.

De gemeente betaalt, via een bijdrage van het Rijk, een bijdrage per huishouden om één omroep die een uitzendmachtiging heeft gekregen, programma's te laten maken. Omdat de samenleving verandert is het soms moeilijk om voldoende luisteraars en kijkers te behouden.

Samen verder bouwen

De bibliotheek van de toekomst

- De samenleving verandert snel. Toegang tot (digitale) informatie en het goed daarmee om kunnen gaan is belangrijk. En daarvoor zijn juiste vaardigheden nodig. Het in stand houden van een bibliotheekvoorziening die inspeelt op de benodigde digitale vaardigheden voor de 21e eeuw (zoals bijvoorbeeld mediawijsheid) is een meerwaarde voor de samenleving. Het is daarbij belangrijk dat kritisch wordt gekeken naar die behoefte. Komt de samenleving nog naar de bieb of komt de bieb in de toekomst naar de mensen toe?
- De bibliotheek doet meer dan alleen het uitlenen van boeken. Dat staat in haar beleidsplan die gestoeld is op drie beleidslijnen. We groeien op in een digitaal tijdperk en dat heeft gevolgen voor de functie van de bibliotheek. De exacte invulling van de nieuwe maatschappelijke rol voor de bibliotheek moet de komende jaren verder vorm krijgen. Het is de verantwoordelijkheid van de bibliotheek om een bijdrage te blijven leveren aan de samenleving. De gemeente moet daarbij zorgen voor een passende voorziening die past bij de ingewikkelde huidige tijd, met een open houding naar de veranderende vraag en behoefte van morgen.
- De bibliotheek wil zich verder ontwikkelen van Taalhuis naar een 'verbreed' Taalhuis waar ook thema's als digitale en sociaal juridische vaardigheden en gezondheid een plek krijgen. Dit kan niet zonder de verschillende netwerkpartners en vrijwilligers. Hierbij worden de mogelijkheden verkend voor stapsgewijze uitbouw van (huidige) programma's op school. Dit gebeurt in samenwerking met betrokken partijen.

Lokale- of streekomroep

- Hoewel de gemeente de bekostigingsplicht vanuit het Rijk heeft, zal er gekeken moeten worden naar een vorm die past bij de behoefte van de inwoners en het draagvlak. Zodat er een media-aanbod is met voldoende kanalen. Een streekomroep die voldoende luisteraars en kijkers heeft en toch dicht bij de inwoners staat kan dan goed passen. Waarbij het belangrijk is dat je je eigen identiteit nog wel kunt blijven herkennen.

Kansen en bedreigingen

Kansen

- Het netwerk van de bibliotheek en haar activiteiten kan breder ingezet worden dan alleen voor de uitleen van boeken.
- Er zijn voor 2020-2024 extra middelen vanuit het rijk beschikbaar om het regioplan laaggeletterdheid uit te voeren. Daar ligt een centrale rol voor de bibliotheek
- De bibliotheek kan nieuwe rollen binnen de samenleving meer oppakken, zowel binnen als buiten het eigen gebouw.
- Jongeren lezen feitelijk meer dan voorheen en dan vooral via digitale kanalen (hybride lezen).
- Door COVID-19 is het animo om meer boeken te gaan lezen (tijdelijk) gestegen.
- Streekomroep biedt meer kansen voor regionale identiteit, financiering en samenwerking met andere omroepen
- Cross channel broadcast in een sterke regio met identiteit versterkt het imago

Bedreigingen

- Overschot en versnippering aan ontmoetingslocaties in de kern waardoor de functie van de bibliotheek onder druk komt te staan.
- Er worden over het algemeen steeds minder boeken gelezen (o.a. onder jongeren).
- Internet is dé informatiebron die concurreert met de traditionele bibliotheek en omroep
- Teruglopende uitleen en abonnementen.
- Afname van de maatschappelijke waarde van de bibliotheek
- Er is geen (publieke) lokale omroep meer nodig om (online) 'zendtijd' te krijgen

Erna Koeslag uit Gelselaar: "Het mooie aan mijn dorp vind ik het warme welkom voor inwoners van buitenaf, zeker als je laat zien, deel te willen nemen aan het sociale leven."

Podia, muziekcultuur en amateurkunst

Die ene gitaarsolo of die aria waarvan je kippenvel krijgt. Live aanwezig zijn of meespelen met een concert of uitvoering blijft een fantastische belevenis. Je waant je hierdoor in een andere wereld. Van uitvoerende, medewerker tot organisator; ze willen allemaal een indruk achterlaten. Een uitvoering die alle zintuigen heeft geprikkeld geeft je het gevoel waar je nog tijden aan terugdenkt.

Bewaren

Beleven

Leren

Maken

Verbinden

Wat is ons vertrekpunt?

Laat je horen en zien

Je vindt in Berkelland meerdere podia: van middelgroot tot klein, van openluchttheater, Kulturhus en 'achterzaaltjes'. Maar ook een galerie is een podium waar lokale kunstenaars werk tonen. Allemaal hebben ze een eigen aanbod met mooie programma's en eigen divers publiek. Ze zijn ontstaan om verschillende redenen en in verschillende periodes, soms opgestart met overheidsfinanciën. Jong talent, amateurbeoefenaars of professionals laten zich daar zien! Het gaat er niet zozeer om dat er een fysiek podium moet zijn dat geëxploiteerd moet worden, maar om de gelegenheid om een boeiend programma voor de bezoekers te kunnen aanbieden.

Samen of alleen

Muziek, dans, cabaret en toneel verbinden, maar leren je ook over een andere wereld. Over de wereld van toen, de wereld van iemand met andere achtergronden of over de streektaal. De artiest krijgt de mogelijkheid om zijn kennis over te dragen, de bezoeker krijgt een leerschool die emotie raakt. Win-win. Een toneel- of muziekvoorstelling maak je met z'n allen.

Podia zijn ook broedplaatsen voor aanstormend talent. De samenleving maak je samen, maar een podium geeft je de mogelijkheid om te laten zien wie je bent en wat je doet. Veel podia in Berkelland zijn verbonden met lokale verenigingen en organisaties. Toch is het vaak moeilijk om bestaansrecht te houden, onbedoeld en onbewust concurreren de verschillende podia in de gemeente of regio met elkaar.

Samen verder bouwen

Podia en muziekcultuur

- Alle podia hebben moeite om een aantrekkelijk programma te bieden dat aansluit op de veranderende behoeften van de samenleving en daarmee goed te kunnen blijven draaien. Onbewust en onbedoeld is er daardoor onderlinge concurrentie. Een volwaardig programma kan ook door meer samenwerking tussen de podia onderling ontstaan, waarbij er minder gebouwen nodig zijn. Daarom liggen er nog veel kansen voor de Berkellandse podia om de beleving te vergroten. De beleving van bezoekers én die van artiesten. Het bieden van een totaalbeleving voor de moderne consument; niet alleen de voorstelling, maar het affiche, het drankje vooraf, de aankleding, de entree en de omgeving horen daarbij.

Er kan een professionaliseringsslag gemaakt worden door te leren van podia die hier al goed mee om weten te gaan. Daarvoor is een open houding belangrijk.

Bieden we mensen wel voldoende 'het podium', zodat ze hun talent kunnen laten zien? Zijn podia wel voldoende zichtbaar? En sluit het programma wel aan bij de behoefte van inwoners of zouden we meer samenwerking moeten zoeken? Deze vragen kunnen we ons stellen om een verbeteringsslag te maken. Er is behoefte om van en met elkaar te leren en te maken.

- Podia zouden zich ook meer als faciliterende broedplaats kunnen ontwikkelen, om gelegenheid te geven aan (jonge) muzikanten buiten de muziekverenigingen. Muziekcultuur is dynamisch en van alle tijden. Zijn er genoeg plekken en bieden deze huidige plekken voldoende ruimte om de muziekcultuur levend te houden?

- Jongeren zoeken mogelijkheden om nieuwe vormen van muziek te maken (elektronisch, producing, etc.). Podia zouden dit kunnen faciliteren in samenwerking met de traditionele hafa-verenigingen, met Jimmy's en/of Culturijs.

Amateurkunst bij verenigingen en organisaties

- Veel inwoners van Berkelland zijn lid van een muziek-, toneel-, kunst- of historische vereniging. We hechten veel waarde aan het bestaan van deze verenigingen en de activiteiten die zij organiseren. Tegelijkertijd zien we ook dat steeds minder leden een actieve rol willen vervullen binnen de verenigingen. Dit kan op lange termijn serieuze consequenties hebben voor het voortbestaan van de verenigingen en organisaties. Het is aan de verenigingen om goed na te denken over hun bestaansrecht met het oog op de toekomst en hierop te anticiperen.

- Het ledenaantal van vandaag biedt geen garantie voor de toekomst. Het is daarom belangrijk dat het aanbod van de verenigingen blijft aansluiten op de veranderende behoeftes van de maatschappij en nieuwe generaties. Zo zorg je ervoor dat je ook over een aantal jaren nog een levendige organisatie bent die er toe doet.

- Door cultuureducatie en activiteiten rondom amateurkunst nog slimmer in te richten, kunnen nog meer mensen met elkaar verbonden raken. De coronacrisis is zwaar, maar heeft ook een klein lichtpuntje: het zorgt ervoor dat mensen met een andere bril gaan kijken. Soms kunnen dingen ook anders geregeld of vernieuwd worden. En soms blijkt dat er beter gestopt kan worden.

Kansen en bedreigingen

Kansen

- Betere en intensievere samenwerking tussen podia met betrekking tot inkoop, PR en diversiteit van het aanbod.
- Bestaande locaties meer inzetten voor andere vormen van muziek- en podiumkunst.

Bedreigingen

- Overschot en versnippering aan ontmoetingslocaties in de kern waardoor de functie van podia onder druk komt te staan.
- Volwaardige en diverse programmering in stand houden.
- Aansluiting met jongeren verliezen

*Amber Hofstede uit Beltrum:
"Cultuur is een soort taal die we
allemaal op een eigen manier
kunnen spreken of kunnen volgen.
Ik zie mogelijkheden voor theater-
voorstellingen in verpleeghuizen of
thuis bij gezinnen die het niet
breed hebben".*

Buitenkunst en architectuur

Kunst en bijzondere architectuur zet ons aan het denken. Juist buiten wordt onbewust in contact gebracht met de indrukken die kunst en architectuur je biedt. Misschien biedt het je nét die inval of die andere blik, waarnaar je zo op zoek was. De vanzelfsprekende aanwezigheid en openbare toegankelijkheid leert ons over het verleden van het bouwen of over de visie van een kunstenaar en verleidt ons om eens anders naar de omgeving te kijken.

Bewaren

Beleven

Leren

Maken

Verbinden

Wat is ons vertrekpunt?

'Gratis openluchtmuseum'

Bijzondere architectuur, standbeelden, sculpturen, muurschilderingen, straatmeubilair of informatieborden lijken vanzelfsprekend. Het zijn uitingen van kunst en cultuur in de openbare ruimte die de plek meer betekenis en waarde geven. Ze dragen bij aan de identiteit van een plaats, aan de onderlinge verbondenheid en gaan een binding aan met de omgeving. Als één groot eigentijds museum.

Ook als je niet zoveel hebt met kunst, kun je enorm verwonderd en geïnspireerd raken op het moment dat je een bijzonder kunstwerk of gebouw ziet. De bouwer of initiatiefnemer bepaalt met welke beleving hij of zij ons wil inspireren. Of je dat nu mooi of lelijk vindt.

Het beheer van kunst in de openbare ruimte ligt vaak bij de gemeente, vaak vanuit een gemeentelijke taak. Maar steeds meer komen er ook particuliere initiatieven, waarbij er afspraken worden gemaakt wie waarvoor verantwoordelijk is. Verder bepalen algemene welstandsregels of en waaraan architectuur moet voldoen en hoeveel ruimte een ontwerper krijgt om zijn 'kunstwerk' te ontwerpen.

Samen verder bouwen

- Als veel mensen waarde toekennen aan bijzondere architectuur of objecten, kunnen deze in de toekomst erfgoed worden. Om de beleving op peil te houden is het belangrijk dat kunst en architectuur goed bewaard en onderhouden blijft én dat het 'aangesloten' blijft bij de rest van het gebied. Het is daarom belangrijk dat er zuinig mee wordt omgesprongen. Het kan ook zijn dat de samenleving bestaande uitingen minder waardevol vindt en dat we zorgvuldig moeten afwegen wat we ermee willen.

Peter Nieuwenhuis uit Borculo: "Ik wil Borculo mooier achterlaten dan het was. De geschiedenis van de Berkelstad levendig houden door erover te schrijven of deze in het straatbeeld terug te laten komen"

- De buitenschoolse cultuureducatie zou meer aandacht kunnen geven aan kunst en architectuur in de eigen omgeving. We kunnen bestaande kunstobjecten en architectuur meer verbinden aan inwoners, bezoekers en de omgeving door ze het verhaal ervan te vertellen.
- Nieuwe kunst en architectuur blijft een keuze van de eigenaar of initiatiefnemer. Maar inwoners, bedrijven en de overheid moeten elkaar wel blijven inspireren om bij plannen aandacht te geven aan het toevoegen van kunst of architectuur.
- De afspraken over beheer en onderhoud van uitingen mag nog wat duidelijker, zodat iedereen weet wie verantwoordelijk is voor het beheer en daar ook daadwerkelijk voor zorgt. Met die afspraken komt er ook weer meer aandacht voor buitenkunst bij inwoners.
- Via recreatieve routes, publicaties en evenementen zijn er nog veel kansen om mensen te prikkelen en meer te laten leren van kunst in de openbare ruimte.
- Er moet bij de herontwikkeling van plekken eerder nagedacht worden over de inpassing van kunst en cultuur in de openbare ruimte. Dit kan door objecten toe te voegen, maar ook door inrichting en indeling van de openbare ruimte zelf.

Kansen en bedreigingen

Kansen

- Uitingen in openbare ruimte beter aan laten sluiten op het verhaal van de plek waardoor de lokale identiteit wordt versterkt;
- Architectuur en buitenkunst inzetten voor de profilering van de gemeente en gemeenschap.
- Innovatie met betrekking tot architectuur en buitenkunst stimuleren.

Bedreigingen

- Verloedering, verrommeling en versnippering van uitingen in het landschap.
- Vroegtijdige sloop van toekomstig erfgoed.

Evenementen

Groot en massaal of juist kleinschalig en intiem: Berkelland heeft veel evenementen. Voor veel mensen vormen deze het hoogtepunt van het jaar. Ze komen ervoor van de bank af om samen te vieren, praten, lachen en huilen. We worden geraakt of gaan samen uit ons dak bij een optreden. Een prachtige beleving voor bezoekers én voor de trotse organisatoren die met voldoening kijken naar de sfeer die ze neerzetten.

Bewaren

Beleven

Leren

Maken

Verbinden

Wat is ons vertrekpunt?

Samen naar een evenement waar je anderen ontmoet van verschillende leeftijden, achtergronden en uit alle windhoeken. Dat is typisch voor onze streek. Evenementen zijn de spil in deze verbinding. Het organiseren zorgt op zichzelf al voor zoveel verbinding tussen alle vrijwilligers en professionals die betrokken zijn bij de organisatie.

Evenementen zijn, of je ze nu bezoekt of zelf organiseert, een mooie laagdrempelige manier om te genieten van muziek, kunst, cultuur en erfgoed. Bovendien zijn evenementen bij uitstek geschikt om mensen met verschillende interesses en achtergronden kennis te laten maken en verbinden met muziek, kunst, cultuur en erfgoed. Maar ze verbinden ons ook met elkaar. Het bezoeken van een evenement brengt ons daarnaast meer dan we soms denken: bewust en onbewust pikken we veel informatie mee.

Jaarlijks komen er verschillende nieuwe evenementen bij. Evenementen worden doorontwikkeld, groeien mee met de tijd of houden na verloop van tijd op te bestaan. Organisaties staan over het algemeen niet stil en zijn steeds weer op zoek naar verbetering.

Samen verder bouwen

- Zolang evenementen blijven aansluiten op de (veranderende) wensen en behoeften van de bezoekers, zijn ze ontzettend belangrijk. Kunst, muziek, cultuur en erfgoed worden hiermee levendig bewaard. Dat geldt ook voor immaterieel erfgoed, zoals tradities. Het bewaren van evenementen is geen doel op zich. Het aanbod moet natuurlijk wel aanspreken, van kwaliteit zijn en maatschappelijk en economisch bijdragen aan de lokale gemeenschap.

- Beleving is een must; er ligt een mooie uitdaging om ervoor te zorgen dat evenementenorganisatoren hier nog meer aandacht aan besteden. Daarmee wordt de waarde van evenementen nog duidelijker. Door meer bewustwording te creëren bij bezoekers leer je zoveel meer over de lokale cultuur, tradities en erfgoed op een evenement.
- Hoe kunnen we blijven zorgen dat evenementen onderdeel blijven van natuur, buurt en omgeving? Er zijn mooie samenwerkingen mogelijk als partijen uit de cultuur- en erfgoedsector zich verbinden met evenementen. Ook liggen er kansen in de vrijetijdssector, die steeds meer betekenis krijgt. Door evenementen in de Achterhoek en Berkelland te verbinden, ontstaan veel mogelijkheden voor toeristisch-recreatieve ondernemers en verblijfsaccommodaties.

Kansen en bedreigingen

Kansen

- Evenementen meer een uithangbord laten zijn voor kunst, cultuur, muziek en erfgoed.
- Evenementen kunnen meer gericht worden op authenticiteit, food, toepassing nieuwe technieken, aankleding, buitenlocaties en de (maatschappelijk) toegevoegde waarde.
- Arrangementen aanbieden rondom evenementen waardoor bezoekers langer blijven

Bedreigingen

- Er is een disbalans tussen evenementenlocaties en omgevingswaarden (flora en fauna).
- Weinig aansluiting van evenementen op behoeften van bezoekers.
- Weerstand omwonenden en omgeving.

*Ronnie Konniger (midden) uit Neede:
 “De industriële geschiedenis van Neede
 bepaalt onze identiteit en karakter.
 Naast textiel was fruit en jam ook
 belangrijk voor de Needse economie.
 Dat laten we zien door de Nationale
 Jammarkt te organiseren. Zo brengen
 we de verhalen van ons erfgoed via een
 evenement onder de aandacht”*

Trends & Ontwikkelingen

Trends & ontwikkelingen

COVID-19

In 2020 werd de hele wereld ineens anders door het COVID-19 of corona-virus. Wat vroeger zo vanzelfsprekend was, is ineens niet meer mogelijk. Soms moet je eerst iets missen voor je beseft hoe belangrijk het voor je is; corona heeft zichtbaar gemaakt hoe belangrijk cultuur en erfgoed is voor onze samenleving. Het maakt ook zichtbaar hoe kwetsbaar de sector is, want die is behoorlijk op de proef gesteld. We voorzien dan ook langdurige gevolgen van een pandemie op de samenleving, en daarmee ook op de kunst- en cultuursector.

Een veranderende bevolkingssamenstelling

In Berkelland zien we al langer dat er minder jongeren zijn (ontgroening) en steeds meer ouderen (vergrijzing). Deze trend zal zich waarschijnlijk voortzetten, niet alleen in Berkelland maar in de hele Achterhoek. Daarnaast komen er ook nieuwe mensen naar Berkelland. Zij nemen cultuur mee en geven nieuwe kleur.

Onze maatschappij verandert

Ons gedrag verandert. We veranderen van een 'consumptiemaatschappij' via een 'belevingsmaatschappij' naar een 'betekenismaatschappij'. Daarmee bedoelen we dat anders gaan denken over onze manier van leven en onze economie. We willen niet meer zomaar met alles meedoen, alles zomaar kopen en weer weggooien. We zoeken veel meer naar beleving en betekenis, dingen die we zelf waardevol vinden. We herontdekken onze leefomgeving en landschap en waarderen weer wat dat landschap ons biedt. Dat geeft ook een verandering in de cultuur- en erfgoedsector. Voorheen was het logisch dat je lid werd van een vereniging en dat je daar ook vrijwilligerswerk deed. Nu is dat veel minder vanzelfsprekend.

Dat betekent dat verenigingen en organisaties zullen moeten meebewegen om in de toekomst te kunnen blijven bestaan. Misschien moet er out-of-the-box worden nagedacht over andere manieren, misschien kan de nieuwe technologie hier een rol bij spelen. Kortom: er verandert veel, deze transformatie vraagt om anders te gaan denken.

Nieuwe verdienmodellen en cross-overs

Er wordt in het hele land al hard gewerkt aan nieuwe business- en verdienmodellen. Daarnaast ontstaan er steeds meer cross-overs, bijvoorbeeld tussen cultuur, erfgoed, economie, sociaal domein en onderwijs. Cross-overs laten zien dat bijvoorbeeld de vrijetijdsector en de cultuur- en erfgoedsector veel meer met elkaar verbonden kunnen worden. Waar we tot op heden vooral dachten dat toerisme en recreatie goed was voor inkomsten en werkgelegenheid, zien we steeds meer dat het ook kan bijdragen aan de leefbaarheid van een gebied. De verwachting is dat deze trend de komende jaren verder door zal zetten. Er liggen economische kansen als we toerisme, recreatie, cultuur en erfgoed meer met elkaar verbinden. Dit helpt mee om de leefbaarheid in de toekomst op peil te houden.

Duurzaamheid boven alles

Energietransitie en erfgoed: ze gaan goed samen! Ook voor het gebouwde erfgoed is duurzaamheid een steeds belangrijker thema. Monumenten kunnen uitstekend mee in de ontwikkelingen, er kan veel bereikt worden door energieverbruik te beperken, maar ook door zelfvoorzienend te worden en zelf energie op te wekken. Monumenten hebben hun levenscyclus vaak al meerdere keren doorstaan, waarmee hun duurzaamheid feitelijk al is aangetoond.

Een andere ontwikkeling is de verandering in het gebruik van cultuurlandschap voor de energietransitie. Hoe kunnen we 'energieopwekkers' inpassen in ons historische landschap? Kan de Berkel een bijdrage leveren aan het opwekken van energie? En past een zonnepark juist wel in ons fijnmazige coulisselandschap? Het landschap heeft al eeuwenlang ruimte geboden en zich aangepast aan ontwikkelingen. Dat zal ze nu ook weer doen als dat zorgvuldig gebeurt. Belangrijke vragen om over na te denken en die de komende tijd op de agenda blijven staan en nog wel eens voor 'spanning' kan zorgen.

Wat vindt de overheid?

De focus van het Rijk voor de periode 2020-2024 op cultuur ligt op regionale samenwerking en op de verbinding van cultuur en erfgoed met andere onderdelen van onze maatschappij. Die verbinding komt in deze visie ook prominent naar voren.

De erfgoedtaken en ondersteuningsregelingen van het Rijk krijgen meer aandacht in het gemeentelijk erfgoedplan. Daar wordt de link tussen de overheden toegelicht.

De provincie Gelderland ondersteunt al jaren cultuur en erfgoed in Gelderland. Zo ook regionale Cultuur- en Erfgoedpacten, waaronder in de Achterhoek. De genoemde regionale samenwerking functioneert hier al op die manier. Toch past het goed bij de Achterhoekse cultuur: de intensieve samenwerking laat zien dat we verder dan onze eigen gemeentegrenzen kunnen denken. Het unieke aan het Achterhoekse pact is de maatschappelijke verbinding met partners uit andere sectoren.

In de Achterhoek sluiten we goed aan op de onderwerpen van het landelijke cultuurbeleid, namelijk 'verbreding en vernieuwing', 'cultuur is van iedereen', cultuur in een open samenleving' en 'cultuur is grenzeloos'.

De provincie Gelderland heeft de regio's in 2021 gevraagd een plan te maken voor de toekomst van de culturele infrastructuur. Omdat het Cultuur- en Erfgoedpact van de Achterhoek (CEPA) goed werkt, kijken we vanuit deze structuur of er nog meer taken zijn die het CEPA hierin kan oppakken.

De provincie wil daarbij ondersteunen met het toekomstbestendig maken van de regionale culturele infrastructuur. Bijvoorbeeld via Cultuur Oost en Erfgoed Gelderland.

Met betrekking tot erfgoed kent de provincie meerdere programma's om instandhouding, verduurzaming en herbestemming te ondersteunen, al dan niet in samenspraak met de gemeente. Ook daarover wordt in het gemeentelijk erfgoedplan toelichting gegeven.

Omgeving en Ruimte

Zoals het er naar uitziet wordt in 2022 de Omgevingswet van kracht. Iedereen krijgt daarmee te maken. De gemeente maakt een omgevingsvisie en beschrijft haar kernkwaliteiten in een 'foto van de leefomgeving'. Cultuur en erfgoed zijn daarin belangrijke onderwerpen. De gemeente moet proberen deze te vertalen in een omgevingsplan waarin ook alle andere belangen zijn meegewogen. Niet alleen ruimtelijk, maar ook sociale en maatschappelijke aspecten moeten daarin opgenomen zijn. Cultuur en erfgoed zijn van invloed op al deze aspecten. Na de omgevingsvisie (2024) werkt de gemeente de komende jaren aan één omgevingsplan, die uiterlijk in 2029 in werking moet zijn.

Wijk- en kerngericht werken

Inwoners die zich verantwoordelijk voelen voor hun kern of buurt dragen sterk bij aan de leefbaarheid (en cultuur) van de kernen. Dat heeft de gemeente ook als speerpunt in het beleid gezet. Daarbij is het belangrijk dat maatschappelijke partners elkaar weten te vinden, zodat ze optimaal kunnen ondersteunen.

De gemeente haakt aan op initiatieven in de samenleving en stimuleert dit. Hiervoor is het belangrijk om te weten welke uitdagingen en plannen er in een wijk of buurt spelen. En welke rol de bewoners hier zelf in kunnen spelen. Dit is belangrijke kennis om effectief te kunnen ondersteunen waar dat nodig is. Het verbreden en verdiepen van het Berkellands Naoverfonds kan hieraan bijdragen.

Samenvatting

Kijk op cultuur en erfgoed 2030

Verschillende partijen en inwoners in Berkelland hebben de ambitie om de cultuur- en erfgoedsector van Berkelland verder te ontwikkelen. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan onze maatschappelijke en economische opgaven.

Cultuur en erfgoed geeft ons lessen uit het verleden. Het laat ons zien wie we zijn en waar we vandaan komen. Het verbindt ons met elkaar en het maakt het leven leuk!

Om dit veilig te stellen zetten we de komende jaren in op drie speerpunten. Deze punten zijn in het eerste uitvoeringsprogramma uitgewerkt in concrete acties voor de periode 2022-2026. Het ligt in de verwachting dat in 2025 een nieuw programma volgt voor een periode hierna.

SPEERPUNT 1 Toekomstbestendige organisaties en verenigingen

De samenleving verandert. Veel organisaties, instellingen en verenigingen kampen met dezelfde problemen, zoals het vinden van financiën, vrijwilligers en het werven van leden. Maar ook het organiseren van passend aanbod, afgestemd op de behoeften. Dit vraagt flexibiliteit van iedereen. Er liggen kansen in het bundelen van krachten, om zo de cultuur- en erfgoedsector weerbaar en klaar voor de toekomst te maken.

Mirjan Koldewey uit Eibergen: "Als je cultuur en erfgoed aan kinderen wilt meegeven, moet je niet alleen zenden, maar ze meenemen en laten zien. Niet rondleiden maar begeleiden"

Speerpunt 2 Cultuureducatie : een leven lang leren

Iedereen, jong en oud, heeft het recht om bezig te zijn met kunst, cultuur, erfgoed en muziek. Berkelland biedt die mogelijkheid. Kinderen komen er op school mee in aanraking en ontdekken hun talent en identiteit. Zo leren ze over zichzelf, over de samenleving en over de omgeving waarin ze leven. Maar ook volwassenen, waaronder en kwetsbare inwoners, moeten mogelijkheden hebben om zich te ontwikkelen op cultureel gebied. Jong geleerd is oud gedaan en oud stimuleert jong.

Speerpunt 3 Cultuur en erfgoed is van en voor iedereen

Cultuur en erfgoed dragen bij aan de identiteit en de leefbaarheid in de Berkellandse dorpen en kernen, als onderdeel van de Achterhoek. Het is belangrijk om toekomstgericht te blijven werken aan die identiteit, leefbaarheid en toegankelijkheid. Zodat (bestaande en nieuwe) inwoners en bezoekers van Berkelland zich aangesproken (blijven) voelen om betrokken te zijn of deel te nemen aan het aanbod van activiteiten op het gebied van kunst, cultuur, muziek en erfgoed.

Fotoverantwoording, bronnen en literatuuroverzicht

Bronnen

Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek. Waarom een cultuur- en erfgoedpact Achterhoek? Geraadpleegd via <https://cultuurenerfgoedpact-achterhoek.nl/verbinden>

Cultuur Oost. (2020). Advies Cultuur- en Erfgoedvisie Berkelland 2020-2030 (intern).

Cultuureducatie met Kwaliteit. (z.d.). Over CmK. Geraadpleegd via <https://www.cultuureducatiemetkwaliteit.nl/over-cmk/>

Uitgangspunten Rijkscultuurbeleid (2021). Geraadpleegd via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2019/06/11/uitgangspunten-cultuurbeleid-2021-2024>

Uitgangspunten Rijks erfgoedbeleid (2018) Beleidsbrief Cultuur in een open samenleving en Erfgoed telt, de betekenis van erfgoed voor de samenleving. Geraadpleegd via <https://www.rijksoverheid.nl>

Beleid cultuur en erfgoed provincie Gelderland (2021). Geraadpleegd via [www. https://www.gelderland.nl/Cultuur-en-erfgoed](https://www.gelderland.nl/Cultuur-en-erfgoed)

Erfgoed Berkelland. (z.d.). Berkelland op de kaart. Geraadpleegd via <https://www.erfgoedberkelland.nl/>

Bibliotheek Oost Achterhoek. (2019). Samen vaardig. Hoofdlijnen beleidsrichting 2020-2023.

Gemeente Berkelland. (2018). Beleidskader muziek-, kunst-, en cultuuronderwijs in Berkelland.

Gemeente Berkelland. (2008). Cultuurvisie

Meer muziek in de Klas. (z.d.). Structureel muziekonderwijs voor alle 1,4 miljoen basisschoolkinderen. Geraadpleegd via <https://www.meermuziekindeklas.nl/nl/>

Segnocollectief. (z.d.). Muziekschool Berkelland Segnocollectief. Geraadpleegd via <https://www.segnocollectief.nl/>.

8RHK ambassadeurs. (2020). Gezondheid & Geluk voorop in de Achterhoek. Preventie Akkoord Achterhoek 2020-2030.

Gemeente Berkelland. Toeristisch-recreatief beleid "Beleef het in Berkelland" (actualisatie 2021)

Fotoverantwoording

Openluchttheater Eibergen, Stichting Achterhoek Toerisme Borculo, Hertenhoeve De Lavei Geesteren, Stichting Culturijs, Cultuur Oost Arnhem, Ronald Olthof Haarlo, Stichting Bibliotheek Oost-Achterhoek, Jammart Neede, Peter Nieuwenhuis Borculo, Stichting Reurpop Ruurlo, Gemeente Berkelland

Bijlagen

**BIJLAGE I:
WAAR KOMEN WE VANDAAN?
BIJLAGE II:
FEITEN EN CIJFERS**

Bijlage 1

WAAR KOMEN WE VANDAAN?

Cultuurbeleid in een gemeente wordt bepaald door zes factoren:

- de omvang van de gemeente;
- de historische achtergrond;
- de geografische ligging;
- de samenstelling van de bevolking;
- de kracht van het particulier initiatief én;
- het ambitieniveau van het gemeentebestuur

Sinds 2005 is Berkelland een fusiegemeente, samengesteld uit vier voormalige gemeenten. Het kent als 'nieuwe gemeente' geen echte eigen cultuur, dat zit in de mensen, de dorpen en de gemeenschappen. Het cultuurbeleid is dan ook jarenlang een verzameling geweest van afspraken, gebruiken en voorzieningen uit de vier voormalige gemeenten. Soms heel verschillend, maar vaak ook heel universeel en vooral heel erg Achterhoeks.

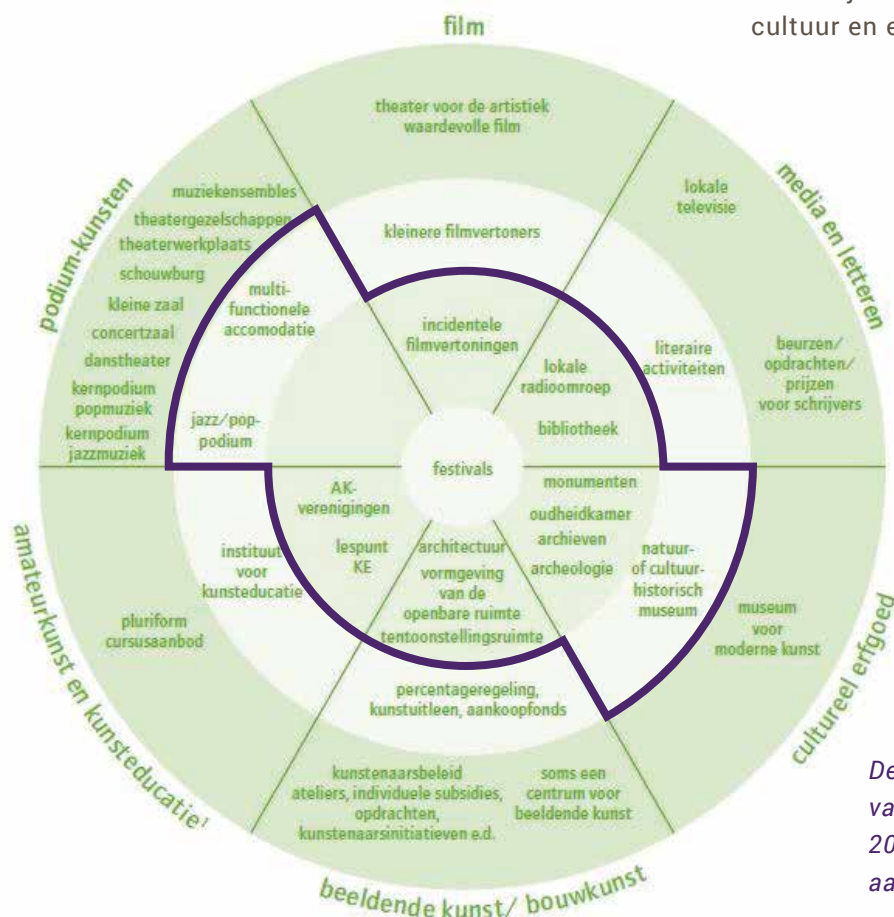
Cultuurnota 2008

Drie jaar na het ontstaan van de nieuwe gemeente Berkelland is een eerste visie gemaakt op cultuur met als subtitel "Cultuur wordt zichtbaar door wat onze inwoners daar zelf aan doen en beleven".

De rol van de gemeente bestond uit:

1. Het stimuleren van cultuureducatie van jeugdige inwoners;
2. Verantwoordelijkheid voor bibliotheek, muziekschool en het cultureel erfgoed dat in eigen beheer is;
3. Het ondersteunen van particulier initiatief (als dat nodig was) en het bevorderen van contact tussen organisaties en instellingen.

Wat daarbij opvalt is dat materieel en immaterieel erfgoed in de visie van 2008 maar een kleine rol speelde. Het werd in het gemeentelijk beleid als vanzelfsprekend geacht, zowel in aandacht als in geld. Nu is er veel meer aandacht voor erfgoed. Dit is o.a. te danken aan de toenemende belangstelling voor erfgoed door het publiek. Ook helpt de wettelijke plicht om cultuurhistorie mee te wegen in ruimtelijk beleid. Iedere dag groeit het besef dat cultuur en erfgoed met elkaar verweven zijn.

De individuele culturele infrastructuur van gemeenten in ringen (Cor Wijn, 2003). In paars het Berkellandse aanbod.

De gemeentelijke bijdrage aan cultuur en erfgoed sinds 2008

De begroting voor 'cultuur' steeg in 2009 naar 2,6 miljoen euro. Bezuinigingen in 2010 zorgden er onder andere voor dat muziekschool De Triangel haar deuren moest sluiten en dat de bijdrage voor de bibliotheek werd gehalveerd. Dit leidde tot protest onder de bevolking.

Muziek, kunst- en cultuuronderwijs

In 2011 ontstonden er nieuwe initiatieven vanuit de samenleving. Zo werd muziekonderwijs door de BeMO (Berkelland Muziekverenigingen Overleg) aangeboden en werd cultuureducatie door de nieuwe Stichting Muziek & KunstWijs (sinds 2021 Culturijs) verzorgd. Deze ontwikkeling was succesvol en werd doorgezet. In 2018 leidde dit tot een nieuw beleidskader muziek-, kunst- en cultuuronderwijs. Hiermee wordt nog steeds gewerkt.

Musea

In 2008 wilde het gemeentebestuur de bijdrage aan musea ook aanpassen. Vooral het ondersteunen van activiteiten, projecten en initiatieven in plaats van de gebouwen was daarbij een belangrijk aspect. Dit is nog niet voldoende van de grond gekomen en komt daarom terug in de nieuwe visie en in een nieuw te ontwikkelen subsidiekader voor het ondersteunen van musea.

Erfgoed

Hoewel er op dat moment nog geen aparte gemeentelijke erfgoednota bestond, werd er door de gemeente wel degelijk doorlopend gewerkt aan erfgoedtaken. Bijvoorbeeld door het verlenen van vergunningen voor monumenten en beschermde dorpsgezichten. Door het financieel ondersteunen van onderhoud aan (archeologische) monumenten en het opstellen van archeologisch beleid. En door het adviseren, begeleiden en meewegen van cultuurhistorische waarden bij ruimtelijke ontwikkelingen en plannen.

Wat nemen we mee in de nieuwe visie?

Een deel van de uitgangspunten in 2008 is vandaag de dag nog steeds actueel. Zo blijft de gemeente cultuureducatie voor de jeugd steunen. Ook ondersteunen we nog steeds (particuliere) initiatieven die erop gericht zijn dat iedereen mee kan doen.

Samenleving

Nieuw is dat we de cultuur en erfgoed die we als samenleving hebben opgebouwd toekomstbestendig en weerbaar willen maken. Dit betekent niet dat alles behouden moet blijven of kan blijven. We veranderen enorm als samenleving, daarmee veranderen onze behoeftes ook. Een toekomstbestendige organisatie of vereniging beweegt mee met die behoeftes. Veel mensen zijn zich bewust van die veranderingen, we staan samen voor een transformatie.

Overzicht bestaande beleidskaders

Bij het schrijven van de nieuwe visie is rekening gehouden met en/of voortbordurt op onderstaande bestaande beleidsnota's en onderzoeken:

Beleidsnota's:

- Beleidskader voor muziek- en cultuuronderwijs (2018-2022)
- Beleidsplannen Bibliotheek Oost-Achterhoek "Meer Waarde Boeken" (2015-2019) en "Samen Vaardig" (2020-2023)
- Herziening van de archeologische beleidskaart (2017)
- Beleidskader cultuurhistorie in ruimtelijk beleid (2017)
- Uitvoeringskader Monumenten (2020)
- Beleid gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers

Quickscans en onderzoeken:

- Quickscan musea (2018)
- Aanbod lokale podia (2018)
- Regioplan Laaggeletterdheid Achterhoek (2020-2024)
- Inventarisatie wederopbouwarchitectuur en stedenbouw (2019-2021)

Bijlage 2

FEITEN EN CIJFERS CULTUUR- EN ERFGOEDECTOR BERKELLAND

Cultuureducatie en -participatie

Stichting Culturijs (voorheen Muziek & KunstWijs)

De Stichting Culturijs is de afgelopen jaren uitgegroeid tot dé cultuurpartner voor educatie en participatie in Berkelland. Sinds de start heeft de stichting een grote ontwikkeling doorgemaakt. Cultuur-educatieve workshops en lessen, activiteiten en evenementen voor alle basisscholen worden door de stichting verzorgd en gestimuleerd. Ook bereikt Culturijs speciale doelgroepen buiten school, zoals nieuwkomers, senioren en mensen met een beperking.

Culturijs werkt samen met allerlei partijen die zich bezig houden met beleid en uitvoering van muziek, kunst en cultuur. Zowel op lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk niveau. De stichting werkt zonder winstoogmerk in opdracht van gemeente en schoolbesturen in Berkelland. De rol van de stichting als culturele spil in Berkelland is inmiddels verankerd in de Berkellandse samenleving.

Combinatiefuncties

Culturijs werkt ook met combinatiefunctionarissen op het gebied van sport en cultuur. Doel is een leven lang sporten, bewegen en deelnemen aan cultuur voor iedereen mogelijk maken.

Algemene Muzikale Vorming (AMV)

Als aanvulling op de basislessen AMV die de klassenleerkracht geeft, heeft Culturijs voor alle 27 basisscholen een AMV+-programma opgezet. Het is een toevoeging op wat scholen zelf doen en verbindt leren met plezier hebben. De lessen stimuleren creativiteit en het plezier om samen muziek te maken. Het is afgestemd op de leeftijd en de ontwikkeling van de leerlingen.

Culturijs geeft een extra impuls aan het voorbereidend instrumentaal muziekonderwijs onder schooltijd. Door verdubbeling van het budget van AMV+ Extra 'Samen maken wij muziek' is de samenwerking van scholen mogelijk met de plaatselijke muziekvereniging, Segno-collectief, popschool Drums and Dance, Highland Valley en/of een koor.

Méer Muziek in de Klas Lokaal

Het programma Meer Muziek in de Klas Lokaal wil ervoor zorgen dat muziekonderwijs goed verankerd is en blijft in de regio. Hiervoor worden alle regionale partijen met elkaar verbonden. Dan gaat het om partijen als de muziekverenigingen, regionale overheden, bedrijven, serviceclubs, poppodia, pabo's, conservatoria en natuurlijk scholen. Landelijk doel is dat alle 1,6 miljoen basisschoolkinderen in Nederland structureel muziekonderwijs krijgen. In Berkelland gebeurt dit dus al meerdere jaren.

Bureau KunstWijs

Bureau KunstWijs is het cultuurcoördinatiepunt voor de scholen in Berkelland. Niet alleen muziek, maar ook de andere kunstvormen worden uitgevoerd. Culturijs heeft daarin de rol als cultuurmakelaar en cultuurcoach en vormt een sterke driehoek met zowel de basisscholen als de andere aanbieders.

In samenwerking met aparte culturele commissies wordt het CJP, het culturele jaarprogramma, samengesteld. Dit is een programma uit de vier grote kernen van Berkelland en de scholen. Scholen vragen ook om maatwerk, zodat ze cultuureducatie kunnen bieden op een manier die past bij de vraag en de ambitie van de school. Elk project wordt door Culturijs in overleg met de school ontwikkeld, bemiddeld en financieel afgehandeld.

Cultuureducatie Met Kwaliteit (CMK)

In Gelderland werken scholen, cultuuraanbieders en gemeenten samen aan beter cultuuronderwijs op lokaal en regionaal niveau. Provincie en Rijk betalen deze samenhangende aanpak, zodat de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs gegarandeerd is. Voor de subsidieaanvragen werkt Culturijs samen met Cultuur Oost.

Culturijs stimuleert en begeleidt de scholen tijdens de ambitiesfase, is verantwoordelijk voor de uitvoering, de tussenevaluaties en de verantwoording. Op twee na doen alle basisscholen in Berkelland hieraan mee. Daarnaast doet een klein deel van de scholen aan buitenschoolse cultuureducatie. Dit kost ze wel veel tijd en organisatie, dit zorgt ervoor dat het vaak niet de hoogste prioriteit krijgt.

Cultuur en Erfgoedpact

Sinds 2013 hebben negen Achterhoekse gemeenten samen het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek gesloten. Daarin spreken ze de ambitie uit dat ze erfgoed, kunst en cultuur steviger willen neerzetten. Ze zien het als een belangrijke pijler in de ruimtelijke en economische kwaliteit. Hoofddoel is dat de culturele identiteit zichtbaar wordt en dat de leefbaarheid versterkt wordt. Cultuur, erfgoed en amateurkunst zijn daar belangrijk bij. Een ander belangrijk doel binnen het pact is het verbinden van jong en oud, zodat verschillende generaties samen met cultuur en erfgoed bezig zijn.

Culturijs is vanaf 2021 onderdeel van de Cultuurcoalitie Achterhoek. Andere partners in deze coalitie zijn Stichting Achterhoek Toerisme, Gruitpoort, ECAL, DRU en Boogiewoogie. Het doel is om te laten zien hoe mooi ons naoberschap is en wat de kracht van intimiteit is. Zo zie je hoe belangrijk het woord 'samen' in de Achterhoek is. Het pact wordt gefinancierd door negen gemeenten, de provincie Gelderland en de Rabobank.

Cultureel erfgoed

Beschermde monumenten

Als de overheid een gebouw belangrijk vindt om te behouden voor volgende generaties kan het worden aangewezen als beschermd monument. Beschermde monumenten vormen de ruggengraat van het materiële erfgoed. In Berkelland kennen we 210 gemeentelijke en 120 rijksmonumenten. Ongeveer 60% hiervan is agrarisch erfgoed. De overige 40% bestaat uit woonhuizen, molens, kerken, industrieel erfgoed en kleine objecten, zoals hekwerken en grenspalen. Gemiddeld eens per jaar worden nieuwe monumenten aangewezen, meestal op verzoek van de eigenaar.

Karakteristieke panden

Naast beschermde monumenten zijn er ook ongeveer 400 objecten die wel monumentale waarde hebben, maar niet beschermd zijn. Soms is de monument-waarde te beperkt of zijn ze gewoonweg niet voorgedragen. De regels in het bestemmingsplan kunnen er dan voor zorgen dat dit onbeschermd erfgoed toch bewaard blijft.

Dit kan bijvoorbeeld door een verbod om het pand te slopen. Of door in ruil een andere ontwikkeling mogelijk te maken.

Religieus erfgoed

Voor een dorp, wijk of buurt is het belang van een kerkgebouw nog steeds groot. Maar niet alle kerkgebouwen worden nog gebruikt als kerk. Toch bepaalt een kerk het beeld in zijn omgeving, het geeft de omgeving identiteit. Bovendien heeft het voor veel mensen emotionele waarde: het is vaak de plek waar belangrijke momenten in hun leven hebben plaatsgevonden.

In 2020 heeft de gemeente onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen van 25 kerkgebouwen en de synagoge in Berkelland. Pastorieën en begraafplaatsen zijn daarbij buiten beschouwing gelaten. De conclusies uit het onderzoek zijn dat er grote verschillen zijn in cultuur, snelheid van transformatie en in waardering voor het gebouw. Zolang het silhouet van het dorp bewaard blijft, is het in veel gevallen voor inwoners geen bezwaar om het gebouw te herbestemmen. Meer informatie is te vinden in de visie op religieus erfgoed, in bijlage 3.

Historisch landschap

Ons landschap is ons grootste culturele erfgoed. Ondanks de enorme schaalvergroting in de landbouw, de uitbreiding van dorpen en van de infrastructuur is ons landschap nog steeds van grote waarde. We hebben het dan niet alleen over het oude coulisselandschap, maar ook over de jongere ontginningsgebieden en de open beekdalen. Deze gelaagdheid is nog steeds te zien, ondanks de moderne landbouwtechnieken. De grote verschillen in bodemopbouw hebben in het verleden gezorgd voor een zeer gevarieerd grondgebruik. Er liggen grote toekomstopgaven maar ook veel kansen om dit diverse, historische, landschap te herstellen en te versterken.

Archeologie

Onze gemeente kent 65 aangewezen terreinen van archeologische waarde, waarvan 4 rijksmonumenten en ruim 400 vindplaatsen van archeologische vondsten. De grootste concentratie ligt in de omgeving van Rekken, Eibergen en Neede, in het oostelijke en hoger gelegen deel van de gemeente.

Tijdens het graven in de grond bestaat de kans dat een verstoring komt in het archeologisch bodemarchief en dat het verloren gaat. Om dit te voorkomen zijn er verwachtingskaarten en regionale regels gemaakt voor als er onderzoek nodig is. Soms is er aanleiding voor een echte opgraving. De uitvoering van het gemeentelijk archeologiebeleid wordt regionaal gedaan door de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)

Oudheidkamers

Met oudheidkamers bedoelen we de historische musea waar historische voorwerpen, vaak archeologische vondsten, uit de omgeving te zien zijn. Berkelland telt de volgende oudheidkamers:

Historisch museum de Scheper. Dit museum beheert een gemeentelijke collectie en heeft een vaste tentoonstelling over de Canon van Eibergen. Je vindt dit museum in een historische villa en in een keuterboerderijtje in de achtertuin van de villa. Het museum is opgenomen in het museumregister.

Museumboerderij De Lebbenbrugge is een kleine honderd jaar geleden ontstaan. Een oude tolhuisboerderij aan de Lebbenbeek (die we nu kennen als Slinge) in Borculo is volledig gerestaureerd. In het museum zie je hoe het agrarische leven in de 19e en begin 20e eeuw was.

Er zijn ook private verzamelingen die het vroegere leven in de Achterhoek laten zien. Denk aan het Vunderinksmuseum in Eibergen, Erve Niehof in Gelselaar, en de collecties van Old Reurle en Oud Noordijk.

Natuurhistorische en cultuurhistorische musea

Naast oudheidkamers heeft Berkelland ook verschillende andere musea:

Museum More, een particulier museum dat sinds 2017 is gehuisvest in het kasteel van Ruurlo. Het museum is decor voor het oeuvre van Carel Willink.

Kristalmuseum, sinds 1989, met een unieke collectie fossielen, mineralen, kristallen en edelstenen. Gehuisvest in het voormalige stadhuis van Borculo.

Het Brandweer- en stormrampenmuseum, sinds 1970, in Borculo. Dit museum heeft een unieke collectie brandweerwagens en laat de geschiedenis van de brandbestrijding zien. Ook is er een tentoonstelling over de stormramp van Borculo in 1925.

De Berkelschippers. Sinds 1988 varen vrijwillige schippers met een zomp, een replica van een historisch Berkelschip. Er zijn een aantal zompen die varen over de Berkel in Eibergen, Borculo en Lochem.

Natuurpark Kronenkamp. Sinds 2018 vind je dit park in Neede, in de voormalige rioolwaterzuivering. Het is een educatiepark voor natuur, watermanagement, cultuur en erfgoed.

Cactusoase, in een voormalige kwekerij in Ruurlo. De grote cactuscollectie is uitgegroeid tot een belevenispark en activiteitscentrum.

Immaterieel erfgoed

Zonder dat we erbij stilstaan werken we dagelijks actief mee aan het in stand houden van het immaterieel erfgoed. Ze zijn ons allemaal bekend, de gebruiken en rituelen. Denk aan het volksfeest, kraamschudd'n, de meiboom, het corso of de streektaal. Deze tradities bewegen mee met onze veranderende behoeftes. Vaak worden ze georganiseerd door families, buurten of het hele dorp. Of het nu gaat om grote of kleine activiteiten: je ziet hieraan hoe sterk de sociale samenhang in de gemeenschappen in Berkelland is.

Sommige tradities leven weer op, zoals het midwinterhoornblazen en het maken van midwinterhoorns. Maar soms staan tradities en gebruiken ook onder druk. Bijvoorbeeld door regelgeving, zoals de paasvuren en het afsteken van vuurwerk. Of door veranderende opvattingen in de samenleving over bijvoorbeeld Zwarte Piet. Ook het ontbreken van enthousiasme voor overdracht op jonge generaties, zoals bij oude ambachten, het dialect of volksdans, kunnen leiden tot het verdwijnen immaterieel erfgoed.

Historische of erfgoedverenigingen en erfgoed-communities

Er zijn in Berkelland maar liefst zeven geregistreerde erfgoedverenigingen: in Beltrum, Borculo, Eibergen, Gelselaar, Neede, Noordijk en Ruurlo. Door evenementen, publicaties of andere activiteiten zorgen ze samen voor het lokale historische besef. Ongeveer 4500 inwoners van Berkelland zijn lid van een van deze verenigingen. Sommige verenigingen hebben een eigen gebouw, zoals in Borculo, Neede en Noordijk. Anderen delen een dak met een andere voorziening, zoals in Ruurlo en Eibergen.

Sinds 2010 bestaat de Erfgoedkoepel, een informeel initiatief dat ontstaan is vanuit de historische verenigingen. Samen wisselen ze kennis uit en vormen het lokale comité van de Open Monumentendag.

Steeds meer is een toename te zien om informatie over een buurt of dorp ook te delen via online platforms, zoals Facebook, Twitter en Instagram. Daar is veel belangstelling voor, de schatting is dat daar in Berkelland al zo'n 18.000 mensen mee bereikt worden. Deze schatting is gebaseerd op het aantal 'leden' en 'volgers' van lokale Facebookgroepen.

Ook stamboomonderzoek (genealogie) is populair, omdat archiefbronnen steeds meer online beschikbaar zijn. Dit stimuleert mensen om op zoek te gaan naar de eigen geschiedenis en identiteit. De lokale erfgoedvereniging kan daarbij ook vaak veel extra informatie verschaffen.

Particuliere collecties

Ook in Berkelland zijn meerdere kleine particuliere collecties, soms ook te zien voor het publiek. Het gaat vooral om 'roerend erfgoed', zoals auto's, landbouwvoertuigen, schepen en tweewielers. Er is geen compleet overzicht van deze particuliere collecties, maar diverse mensen zien deze collecties als toegevoegde waarde voor de geschiedenis van Berkelland, de Achterhoek of van Nederland.

Taal en media

Openbare Bibliotheek

Iedereen heeft recht op toegang tot kennis en informatie, de belangrijkste reden waarom we in het verleden bibliotheken hebben opgericht.

De bibliotheek heeft een aantal functies, zoals het bevorderen van lezen en leesplezier, het voorkomen van laaggeletterdheid en het ondersteunen van inwoners bij de digitale vaardigheden die je in de 21e eeuw nodig hebt. De bibliotheek doet dit op centrale plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Hier vind je de informatie die je nodig hebt, kun je met elkaar in discussie gaan en kennismaken met kunst en cultuur.

De Bibliotheek Oost-Achterhoek (BOA) heeft zeven fysieke vestigingen:

- 4 in de gemeente Berkelland (Borculo, Eibergen, Neede en Ruurlo)
- 2 in de gemeente Oost Gelre (Groenlo en Lichtenvoorde)
- 1 in de gemeente Winterswijk

Per 1 januari 2020 had de BOA ongeveer 20.400 betalende leden, waarvan 37% (7.600) in Berkelland. Het aantal leden loopt wel langzaam terug. Voor 2020-2023 stuurt de bibliotheek op 3 strategische lijnen:

1. Basisvaardigheden, naar een verbreed Taalhuis
2. Jeugd en onderwijs, partner voor scholen en kinderen
3. Fysieke en digitale bibliotheek 2.0, bruisende ontmoetingsplaatsen

Filmaanbod

In alle vestigingen in Berkelland worden Arthouse films aangeboden, onder de naam CINEBieb (voorheen CINEbreng). Berkelland kent verder geen bioscoop voor commerciële films. Inwoners zijn hiervoor aangewezen op Winterswijk, Enschede of Doetinchem.

Dorpsböke

Op zeven plaatsen in de kleine kernen van Berkelland vind je de Dorpsböke, de opvolger van de Bibliobus. Dit zijn kleinschalige uitleenpunten in de bestaande dorpshuizen of Kulturhusen, ze worden door vrijwilligers gerund. De Dorpsböke werken wel samen met de Bibliotheek Oost- Achterhoek en worden ondersteund met kennis, maar zijn geen onderdeel van de BOA.

Streek en lokale publieke omroep

In de Mediawet staat dat in elke gemeente één lokale publieke omroep actief mag zijn. Hiervoor ontvangen gemeentes uit het gemeentefonds een bijdrage om aan de bekostigingsplicht te voldoen.

Veel Achterhoekse publieke lokale omroepen zijn inmiddels uitgegroeid tot streekomroep, zoals Optimaal FM en Gelre FM. Streekomroepen hebben een groter bereik en verzorgingsgebied, dat is gunstig voor de inkomsten en het aantal onderwerpen. Tussen 2017 en 2021 heeft Regionaal Media Centrum Oost Gelderland (RMCON) een licentie gehad om te mogen uitzenden in de gemeente onder de naam Gelre FM en Leuk FM. Voor de periode 2021-2026 heeft de Stichting Berkelland Lokaal i.c.m. REGIO8 op basis van het advies van de gemeenteraad een uitzendvergunning van het Commissariaat voor de Media gekregen voor de gemeente Berkelland.

Podia, muziekcultuur en amateurkunst

Podia

Berkelland heeft diverse podia, verspreid over de verschillende kernen en buurtschappen. Soms is een podium onderdeel van het dorpshuis, sommige podia staan op zichzelf, als eigen locatie. In Berkelland gaat het om de volgende locaties:

Theater Berkelland/ Kulturhus en Gezondheidscentrum 't Spieker in Eibergen

In 't Spieker wordt een theaterprogramma voor jong en oud georganiseerd door de Stichting Theater Berkelland. Het theater werd in 1998 gebouwd als cultuur- en muziekcentrum en is in 2008 uitgebreid tot Kulturhus. De multifunctionele theaterzaal heeft 370 zitplaatsen, de foyer is ook inzetbaar voor optredens of zakelijke bijeenkomsten.

Theater Berkelland werkt samen met de lokale horeca voor theaterarrangementen. De lokale muziekverenigingen Euphonia en Excelsior en dansschool ODIVAL hebben hun oefenlokalen in 't Spieker.

Openluchttheater Eibergen

Midden in wandelpark De Maat, aan de rand van het dorpscentrum ligt het karakteristieke openluchttheater van Eibergen, gebouwd in 1954. In 2008 is het theater gerevitaliseerd met nieuwe vrijwilligers, donateurs en een aansprekend programma. Het theater heeft 900 zitplaatsen en 750 staanplaatsen. De activiteiten bestaan uit kindervoorstellingen, festivals, popconcerten en theater en trekt bovenregionaal publiek.

Podium Neede

Vrijwilligers van de Stichting Podium Neede verzorgen een theaterprogramma vanuit de Dr. Van Gellicumzaal in het voormalige Assink Lyceum aan de Julianastraat.

De theaterzaal wordt gebruikt door lokale verenigingen en verschillende culturele activiteiten. Er wordt een bescheiden theaterprogramma geboden voor de Needse samenleving. In 2022 wordt een besluit genomen over de eventuele herbestemming tot basisschool en de toekomst van de theaterzaal.

De Weemhof Borculo

Stichting De Weemhof organiseert sinds 2016 culturele en educatieve activiteiten in 'de oude gemeenteschuur' aan de Weemhof in Borculo. Het is een kleinschalig podium voor musici en kunstenaars, er worden regelmatig concerten en tentoonstellingen georganiseerd. Voor bijeenkomsten die bij de Weemhof passen is de ruimte ook te huur.

Openluchttheater Galgenveld Borculo

In de bossen van het Galgenveld, ten oosten van Borculo, is in 1939 het natuurbad 'Het Galgenveld' geopend. In 1991 is het door buurtvereniging Dijkhoek en toneelvereniging Ons Genoegen uitgebreid met een openluchttheater.

Het jaarlijkse openluchtspel, met 3.000 bezoekers, is sinds jaar en dag de grootste activiteit. Het complex is te huur en kan gebruikt worden voor uiteenlopende sportieve en/of culturele activiteiten.

Muziekcentrum Borculo

De Stichting Muziekcentrum Borculo wil dat alle verenigingen in Borculo gebruik kunnen maken van het muziekcentrum, op een laagdrempelige manier. Muziekvereniging Volharding en de Borchländer Musikanten hebben hier hun oefenruimte. Het centrum heeft een groot podium met een zaal van 480 zitplaatsen of 900 staanplaatsen. Ook zijn er enkele vergaderzalen.

Overige podia

Veel muziek- en toneeluitvoeringen vinden ook plaats in de lokale horeca of in de eigen gebouwen met een zaalfunctie.

Amateurkunst

Muziek, toneel en zang

In 2020 kende Berkelland circa 17 muziekverenigingen, 18 zangverenigingen en 6 toneelverenigingen. Vaak zijn ze in het verleden opgericht door muziekverenigingen, kerken, scholen of andere instanties. Ze zijn enorm belangrijk voor de muzikale vorming en voor het samen muziek maken. Bijna alle 'HaFa'muziekverenigingen (Harmonie en Fanfare) zijn aangesloten bij het Berkellandse Muziekverenigingen Overleg (BeMO). Dit is de organisatie die de gemeentelijke subsidie voor het instrumentenonderwijs verzorgt.

Stichting Berkelland Cultuur

De Stichting Berkelland Cultuur bevordert de samenwerking van kunstkringen in Berkelland. Ze is het aanspreekpunt voor de gemeente en verzorgt wisseltentoonstellingen van lokale kunstenaars in het gemeentehuis.

Kunstkring B-Art

Kunstkring B-Art is opgericht door een groep beroepskunstenaars en vrijetijds- c.q. hobbykunstenaars.

De kunstkring bevordert het onderlinge contact tussen kunstenaars. Door uitwisseling leren ze van elkaar en via activiteiten wordt hun werk zichtbaar gemaakt.

Kunstkring Ruurlo

De vereniging Kunstkring Ruurlo is gevestigd in het Kulturhus Ruurlo en heeft ca 300 leden. Het doel is om cultuur dicht bij de mensen in de regio te brengen. Jaarlijks organiseren zij exposities, muziekvoorstellingen, cursussen en lezingen.

Sjors Sportief/Sjors Creatief

Het cultuur- en sportstimuleringsproject 'Sjors sportief' en 'Sjors creatief' is er voor kinderen onder de 12 jaar. Op een laagdrempelige manier kunnen kinderen hun passie of talent ontdekken in hun eigen omgeving. Verenigingen zien daadwerkelijk dat zich nieuwe leden aanmelden die via dit project kennis hebben gemaakt met muziek, cultuur en sport.

Muziekonderwijs

Zie cultuureducatie en -participatie.

Buitenkunst en architectuur

Buitenkunst in vele vormen

Standbeelden, sculpturen, gevelmozaïeken, straatmeubilair, bijzondere architectuur, groene kunstwerken, muurschilderingen en muurgedichten: ze voegen betekenis toe aan de omgeving. Ook tijdelijke kunstuitleidingen, zoals kunstroutes of evenementen, dragen hun steentje bij aan een aantrekkelijke openbare ruimte. Berkelland kent er legio.

Initiatieven komen soms vanuit de gemeente, maar meestal vanuit de samenleving. Waar mogelijk werkt de gemeente hier graag aan mee. De gemeente beheert een groot aantal kunstwerken die in haar eigendom zijn.

Evenementen

In Berkelland wordt veel georganiseerd. Enkele evenementen die ook publiek van buiten de gemeente trekken zijn bijvoorbeeld:

- o Reurpop-festival (Ruurlo)
- o Festunique (Beltrum)
- o Survivalrun (Beltrum en Neede)
- o Have a Nice Day-festival (Borculo)
- o Paardenevent Bollert Brons (Gelselaar)
- o Jammarkt (Neede)
- o Carnavalsoptocht (Neede)
- o Bloemencorso's (Rekken en Beltrum)

Gemiddeld vinden er 400 evenementen plaats per jaar, variërend van een slipjacht tot een meerdaags volksfeest. Van alle evenementen is 15% meerdaags.

Spin-off

Indirect profiteert Berkelland ook van de evenementen in de omgeving. Denk aan de Zwarte Cross (Lichtenvoorde), Tuckerville (Enschede), Manana Manana (Vorden), de Slag om Grolle (Groenlo) en het Steengroevetheater (Winterswijk). Berkelland krijgt de spin-off van deze evenementen als het gaat om het bedrijfsleven, dat levert aan deze evenementen, of als het gaat om verblijfsaccommodaties die hierdoor bezoekers verwelkomen. En vergeet de stimulans die dit soort evenementen met zich meebrengen niet: het inspireert andere organisatoren en ondernemers.

EEN UITGAVE VAN GEMEENTE BERKELLAND IN SAMENWERKING MET
INWONERS, ORGANISATIES EN BETROKKENEN UIT HET CULTURELE- EN ERFGOED VELD

2030

KIJK OP CULTUUR & ERFGOED